

E 1071

A NAGYKANIZSAI IZR. HITKÖZSÉG

ÁLTAL FENTARTOTT

FELSŐ KERESKEDELMI ISKOLA

ÉRTESITŐJE

AZ 1904—905. TANÉVRŐL.

SZERKESZTI:

BÚN SAMU

IGAZGATÓ.

NAGYKANIZSA, 1905.

NYOMATOTT FISCHÉL FÜLÖP KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

REV 98

ORSZÁGOS PEDAGÓGIAI
KÖNYVTÁR ÉS MŰZEUM

A NAGYKANIZSAI IZR. HITKÖZSÉG

ÁLTAL FENTARTOTT

FELSŐ KERESKEDELMI ISKOLA

ÉRTESITŐJE

AZ 1904—905. TANÉVRŐL.

SZERKESZTI:

BÚN SAMU

IGAZGATÓ.

NAGYKANIZSA, 1905.

NYOMATOTT FISCHEL FÜLÖP KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

I.

Iskolaszék.

Elnök: Dr. Rothschild Jakab
 Alelnök: Rosenberg Richárd
 Gondnok: Loewy Ödön
 Jegyző: Barta Lajos

- 5 Dr. Neumann Ede, iskolai felügyelő
 Bettlheim Győző
 Dr. Blau Simon
 Bún Samu, igazgató
 Buxbaum D.
- 10 Ifj. Deutsch Lajos
 Újnépi Elek Lipót
 Grünhut Henrik
 Halphen Mór
 Halász Jenő
- 15 Heltai József
 Löwy Adolf
 Dr. Ollop Mór
 Ötvös Emil
 Rapoch Gyula
- 20 Rothschild Zsigmond
 Dr. Rothschild Samu
 Scherz Richárd
 Dr. Schwarz Adolf
 Szommer Náthán

1
 1936

II.

Jelentés az 1904—5-iki tanévről.

A javító- és pótlóvizsgálatokat aug. 31-én tartottuk meg, a beiratkozásokat szept. 1., 2. és 4. napjain eszközöltük.

Felvétetett az alsó osztályba	27
a középső	„ 26
a felső	„ 32
	<hr/>
összesen	85 tanuló

Az iskolát a tanév végeig látogatta	
az alsó osztályban	27
a középső	„ 25
a felső	„ 31
	<hr/>
összesen	83 tanuló

Tandijmentesség. A felvett tanulók közül volt teljesen tandijmentes 20, részben 44, összesen 64 tanuló. Az elengedett tandij összege K. 8020.

Tanári tanácskozások. A tanári kar augusztus 29-én tartotta meg alakuló tanácskozását, melyen a tanév megnyitására és a tanítás megkezdésére vonatkozó intézkedéseket megtette és a szeptember—október havi tanulmányi rendet megállapította. Ezenkívül havonként az előre megállapított időben rendes ellenőrző, illetőleg tanulmányi tanácskozást tartottunk, előbbieken minden egyes növendék magaviseletét és előmenetelét tettük tanácskozás tárgyává s a szükséghez képest intézkedtünk. A tanulmányi tanácskozásokon az egyes, különösen a rokon tárgyak módszeres tanítási menete képezte megvitatás tárgyát.

Valláserkölcsös nevelés. A tanulók valláserkölcsös nevelése a tanárkar kiváló gondoskodásának tárgyát képezte, melynél fogva az összes tanulók felekezetük istentiszteletén és vallásos gyakorlatain rendszeren résztvettek.

Tanulmányi és fegyelmi állapot, iskolalátogatás. Az intézet tanulmányi és fegyelmi állapota, valamint az iskolalátogatás ki-elégítő volt.

Egészségi állapot. A tanuló ifjuság egészségi állapota az egész éven át kedvezőnek volt mondható. Daczára a városban járványszerűen fellépett kanyaró- és vörheny-megbetegedéseknek, a járvány egész ideje alatt egyetlen egy tanuló sem betegedett meg, úgy hogy az előadások a tanév végeig minden megszakítás nélkül folyhattak.

A tanári karban csak annyiban történt változás, hogy az előljáróság az iskolaszék előterjesztésére Buxbaum D. és Markovits D. tanárokat rendes tanárokká alkalmazta.

Tanulmányi kirándulás, ipartelepek látogatása. Ápril 16-án az iskola 24 tanulója az igazgató, Buxbaum és Markovits tanárok vezetése mellett Beliscére tanulmányi kirándulást tettek az ottani Guttmann S. H. czég nagyhirű ipartelepeinek megtekintése végett. Ugy a tanulók, mint az azokat kísérő tanárok ott tartózkodásuk egész ideje alatt a czég vendégei voltak. E tanulmányutról külön fejezetben részletesen számolunk be, miért is e helyen csak arra szorítkozunk, hogy az ipartelepek tulajdonosainak, különösen beliscei és gelsei Gutmann Vilmos báró, urnak azért az igaz magyar vendégszeretetért, melyben Beliscén részvettünk és a készségért, mellyel tudományos célunk elérésében támogatni kegyesek voltak, hálás köszönetünket nyilvánítsuk.

Köszönetet mondunk továbbá a derék tisztai karnak, élén Rosenfeld Emil igazgató ural, szives közreműködésükért.

A felső osztály tanulói, mint mindig, úgy ez évben is a szaktanár vezetése mellett a helybeli ipartelepeket tekintették meg.

Az Ifjusági segítő-egyesület a lefolyt tanévben is üdvös működést fejtett ki. A tankönyv-könyvtárt a szükséghez képest gyarapítottuk, úgy hogy már az első héten minden tanulónak meg voltak az összes tankönyvek. Pénzbeli támogatást nyert 14 tanuló, összesen 100 korona összeggel; azonkívül 3 tanulóért a beliscei tanulmányút költségeit fizettük meg.

Iskolai ünnepélyek. Hazafias ünnepet rendeztünk november 19-én boldogult Nagyasszonyunk Erzsébet királyné nevenapján, márczius 15-én, ápril 11-én az 1848-iki nemzeti vívmányok törvénybe iktatása és június 8-án felséges királyunk megkoronáztatásának évfordulóján.

Tízéves találkozó. Lélekemelő mozzanat színhelye volt iskolánk 1904. június 29-én és 1905. június 11-én. Első alkalommal az 1903/4-ik tanévben érettségít tett tanulók gyűltek egybe, hogy az iskolában fűzött baráti köteléket megújítsák, szorosabbra fűzzék. 24-én tettek akkor érettségít, kik közül 15-en jelentek meg.

1905. június 11-én az 1895-ben végzettek tartották meg tízéves találkozójukat. 21 közül 12 jelent meg.

Mindkét évfolyam majdnem valamennyi növendéke szép positiót foglal el a társadalomban, még pedig túlnyomó részben kereskedelmi téren. Egyik a Wiener Bankverein budapesti fiókjának igazgatója, egy másik a budapesti áru- és értéktőzsde titkára, egy harmadik, ki azóta gymnasiumi érettségít tett, jogi pályára készül. Mások meg mint tekintélyes önálló kereskedők, vagy nagyobb ipari és kereskedelmi vállalatok főtisztviselői működnek.

Kérjük Isten áldását derék növendékeinkre, hogy további hazafias működésükkel is az iskolának becsületet, drága hazánknak dicsőséget szerezzenek.

III.

Az iskola jötevői.

ÖSZTÖNDIJAK.

Alapító, illetve adományozó	Az ösztöndijas neve	Oszt.	Kor.
Alapítványok :			
Gelsei Gutmann S. H. (2 tandíjmentes hely)	Friedländer Ödön	felső	
Ujnépi Elek Lipót	Nagy Imre	”	
Megyeri Krausz Lipót	Flesch József	köz.	20
Nagykanizsai Takarékpénztár	Kaufmann Jenő	felső	60
	Kaufmann Béla	alsó	40
	Friedländer Ödön	felső	40
Pollák Ármin	Büchler Sándor	alsó	12
Adakozások :			
Nagykanizsai Takarékpénztár	Behek Ernő	köz.	20
	Dénes Albert	felső	20
„ Keresk. Társulat	Beck Samu	”	20
	Koschut Samu	alsó	20
Zalamegyei Gazdasági Tkptz.	Oesterreicher József	”	20
Dr. Ollopp Mór	*Nagy István	felső	10

* mint történelemből legjobb előmenetelt tanusító.

Iskolai pénztár javára Nagykanizsai Tkptár 200 korona.

A tanári könyvtár számára Dr. Villányi tanár 2 könyvet adományozott.

Fogadják a nevelés- és oktatásügy mindezen nemeskeblü barátai e helyen is hálás köszönetünket. Mély köszönetet mondunk különösen Nagykanizsa város nemeslelkü közönségének, mely iskolánkat a lefolyt évben is 3600 kor. segélyben részesítette.

IV.

TANÁRI KAR.

Bún Samu, igazgató, felső kereskedelmi iskolákra képesített rendes tanár, a keresked. szakiskolai tanárok orsz. egyesületének választmányi tagja, tanította a könyvvitelt a középső és felső osztályban, az irodai munkálatokat a felső, a ker. ismereteket az alsó osztályban. Működésének évei 38, ez intézetnél 37.

Buxbaum D., felső keresked. iskolákra képesített rendes tanár, a természetrajzi, földrajzi, áruismeri, természet- és vegytani szertár őre, a tanári tanácskozások jegyzője, tanította a vegytant, áruismét és technológiát a középső és felső, a földrajzot mind a 3 osztályban, a mennyiségtant és szépírást az alsó osztályban. Működik ez intézetnél 3 év óta.

Domány Ármin, középiskolákra képesített rendes tanár, az önképzőkör vezetője, az ifjúsági könyvtár őre; tanította a történelmet, a magyar nyelvet és irodalmat mind a három, a kereskedelmi levelezést a középső és felső osztályban. Működésének évei 8, ez intézetnél 6.

Markovits Dávid, felső keresk. iskolákra képesített rendes tanár, okl. államszámvevő, tanította a mennyiségtant a középső és felső osztályban, a keresk. számtant mind a 3 osztályban, az irodai munkálatokat az alsó és középső osztályban, a keresk. levelezést az alsó osztályban. Működik ez intézetnél 5 év óta.

Dr. Rosenberg Mór, köz- és váltóügyvéd, tanította a jogi és közgazdasági ismereteket a középső és felső osztályban. Működésének évei ez intézetnél 12.

Dr. Villányi Henrik, felső kereskedelmi iskolákra képesített rendes tanár, a „Zalai Közlöny“ szerkesztője, városi képviselő, tanította a német és francia nyelvet és a gyorsírást mind a 3 osztályban. Működésének évei 21, ez intézetnél 14.

Hitoktatók:

Krámer Lajos, okl. polg. isk. tanár, az izr. tanulók hitoktatója. Működik ez intézetnél 2 év óta.

Hercegh Krizolog, róm. kath. lelkész, a róm. kath. tanulók hitoktatója. Működik ez intézetnél 2 év óta.

Tanári könyvtár.

Ez évi beszerzések.

Csop.	Szám	A szerző neve	A mű címe
I.	117	Dr. Oláh Gyula	Az ember és az egészség.
	118	Vall. és közokt. minis- terium	1903. jelentés a népoktatás állapotáról.
	119	Goerth A.	A tanítás művészete.
	120	Molnár László	A nevelés története.
	121	Gyertyánffy I.	Előgyakorlatok az írás-olvasás és rajzolás tanításához.
IV.	44	Danheisser, Küffner és Offenmüller	Französische Sprachlehre für Handelsschulen
	45	Kovács S. János	Magyar-francia ker. szótár.
VI.	348	Bodnár Zs.	A népfajok sorsa és más kér- dések.
	348	Krisztinkovics Ede	Birtokrendezések.
	349	Halis István	Szines mozaik Nagykanizsa város történetéből.
X.	119	Jónás J.—dr. Schack	A magyar és német kereske- delmi levelezés.
	120	Odenthal József	Das Mustercomptoir an Han- delsschulen.
	121	—	Lehrbuch der dopp. Buch- haltung.
	122	M. kir. közp. statisztikai hivatal	A magyar korona országainak 1903. évi külkereskedelmi forgalma.
	123	Dr. Schack Béla	A f. ker. isk. tanárok miskolci szünidei tanfolyamának év- könyve.
	124	Budapesti áru- és értéktőzsde	Áruüzleti szokások 1904.
	125	Bún József	Pénzüintézeti ellenőrzés.

Csop.	Szám	A szerző neve	A mű címe
XIII.	172	—	Magyar Nyelvőr 1904.
	173	—	Orsz. Középiskolai Tanár- egyesületi Közlöny 1903—4.
	174	—	Kereskedelmi Szakoktatás 1903—4.
	175-77	—	Természettudom. Közlöny 1902—1904.
	178	—	Néptanítók Lapja 1904.
	179	—	Hivatalos Közlöny 1904.
	180 181	— —	Zeitschrift f. Buchhalt. 1904. Izr. Tanügyi Értesítő 1904.
XIV.	46	Ferd. Ernecke	Physikalische Apparate.
	47	Max Kohl	" "

VII.

Tanterv

a nagym. vall. és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur 1895. évi aug. 20-án
44001. sz. alatti rendelete alapján.

1. vallástan.

Alsó, középső és felső osztály. Hetenkint 1—1 óra.

A vallásoktatás a hitfelekezetek tanterve szerint történik s arról a hitfelekezetek saját hatáskörükben gondoskodnak. (1894. évi május hó 4-én 13033. sz. alatt kelt vallás és közoktatási m. kir. miniszteri rendelet.)

2. Magyar nyelv és irodalom.

Alsó osztály. Hetenkint 4 óra.

A prózai írásművek ismertetése, olvasmányok alapján.

1. **L e i r á s.** Tárgy- és jelenetrajzok, állatrajzok, jellem- és néprajz, uti rajz.

2. **E l b e s z é l é s.** Mese, parapola, életrajz. történetírás. A magyar történeti irodalom rövid ismertetése. Mutatványok a kiválóbb történetírók műveiből, tekintettel a történeti tanításra.

3. **É r t e k e z é s.** Fogalmak magyarázata, felosztás, részelés; a bizonyítás legegyszerűbb formái, elmélkedés, szorosan vett értekezés.

4. **S z ó n o k l a t.** A szónoki forma és irály: egy-két rövidebb olvasmányon megmutatva. Mutatványok Kölcsey és az újabbkori szónokok műveiből.

5. **L e v é l.** Olvasmányok irodalmi jelentőségű levelekből.

A prózai olvasmányokon kívül a költőiekből lyrai és leíró művek, kisebb elbeszélések (románcz, ballada stb.) Különös gond fordítandó az olvasmányok szerkezetére, a prózai és költői kifejezőmód különbségére.

Az írásbeli dolgozatok folyvást kísérik a tanítást és olvasást. Különösen fontos a dispositiók készítése. Ilyen dispositiók

vagy az olvasmányokból vett tételek kidolgozása s az olvasmányok utánképzése, házi és iskolai gyakorlatul felváltva kéthetenként egyszer.

Az olvasmányok tárgyi és alaki fejtegetésével kapcsolatban az alak-, mondat-, szóképzés- és verstan ismétlése.

Helyesírási gyakorlatok: tollbamondás, valamint a könyv nélkül betanult daraboknak fejből való leiratása.

Prózai és verses darabok könyv nélkül. Szaválás.

Középső osztály. Hetenkint 3 óra.

A magyar irodalom ismertetése, kapcsolatban a poétika fő fogalmainak magyarázatával, olvasmányok alapján.

A mondákból kiindulva a magyar éposz fő képviselői: Zrinyi, Vörösmarty, Arany. A történeti énekek régi fejlődésének megemlékezésével, a rege Kisfaludy Sándornál és a ballada Aranynál. A regény verses alakja: Gyöngyösi; újabb irodalmi nyelvünk alakulásáról Kazinczynál és Kármánál; az újabb regény fő képviselői: Jósika, Eötvös, Kemény, Jókai. A vallásos, hazafias és szerelmi lyra: régibb példák bemutatása után Berzsenyi, Tompa, Petőfi és az újabb lyrikusok.

A tárgyalás mindenkor olvasmányokból indul ki. Az époszok és regények nagyobb mutatóványokkal és kivonatokkal lehetőleg egészökből ismertetendők. Elbeszélő költemények és modern teljes regények házi olvasmányul. A kitünőbb írók rövid életrajza is beszövendő a magyarázatba.

Házi és írásbeli iskolai dolgozatok, részint az olvasmányok, részint a tanulók ismereteinek köréből vett tárgyról, felváltva kéthetenként egyszer.

Diszpozíciók készítése, nyelvi és statisztikai magyarázatok, helyesírás.

Prózai és verses darabok könyv nélkül. Szaválás.

Felső osztály, Hetenkint 2 óra.

A magyar irodalom ismertetésének folytatása olvasmányok alapján.

A dráma régi nyomainak megemlézése után: Kisfaludy Károly, Katona József, Szigligeti és Madách; vigjáték, tragédia és drámai költemény. Politikai írók és szónokok a reformokban: Kölcsey, Eötvös, Széchenyi, Deák, Kossuth.

Az irodalomtörténet rövid áttekintése, figyelemmel a közgazdasági és utazási irodalomra.

Házi és iskolai írásbeli dolgozatok, felváltva kéthetenként egyszer a növendékek irodalmi és szakszerű tanulmányaiból vett tételekről.

Próza és verses darabok könyv nélkül. Szaválás.

3. Német nyelv.

Alsó osztály. Hetenkint 4 óra.

Az alak- és mondattan beható tárgyalása olvasmányok alapján, tisztán gyakorlati módon, különös tekintettel a nyelvi anyag gyűjtésére.

A német nyelv alak- és mondattani sajátosságainak, különösen a magyar nyelvtől eltérőknek, ismertetése.

Írásbeli gyakorlatok az alak- és mondattan elsajátítására, fordítások és utánképzés után; a helyesírás elsajátítására tollbamondás, másolás és a könyv nélkül tanultaknak fejből való leírása; kisebb feladatok óráról-óra; nagyobbak, mint a házi és iskolai gyakorlatok, felváltva kéthetenként egyszer.

Az olvasmányok nyelvi és tárgyi fejtegetése, szabatos fordítása magyarra.

Prózai és verses darabok könyv nélkül. Beszédgyakorlatok.

Középső osztály. Hetenkint 3 óra.

Olvasmányok részint szépirodalmiak, részint szakszertűek, beszédgyakorlatokkal, különös tekintettel a kereskedelemi nyelvre.

Írásbeli irálytani gyakorlatok kéthetenként egyszer; fordítási gyakorlatok magyarból németre és szabatos fordítás németből magyarra.

Prózai és költői darabok könyv nélkül.

Felső osztály. Hetenkint 3 óra.

Az irálygyakorlatok folytatása és a magyar nyelvi oktatásra támaszkodva, módszeresen válogatott olvasmányoknak verstani és poétikai fejtegetése.

Olvasmányok újabbkori elsőrangu íróktól, különösen a társadalom, tudomány és a publicistika köréből.

Írásbeli dolgozatok: fogalmazványok a tanulók ismeretköréhez mért tételekről és fordítás magyarból németre, valamint szabatos fordítás németből magyarra, kéthetenként egyszer.

Prózai darabok és költemények könyv nélkül.

4. Francia nyelv.

Alsó osztály. Hetenkint 4 óra.

a) Nyelvtan. Olvasás (kiejtés); kapcsolatban a mondat- tan nélkülözhetlen szabályaival. A névszók alaktana. A segédigék s a rendes igék ragozása. Fordítások a nyelvtan begyakorlására.

b) Olvasmányok. Egyszerű elbeszélések és leírások a

népmese, monda, történet, föld- és természetrajz, nemkülönben az üzleti élet köréből. Egyes költemények betanultatása.

c) Szótanulás. Tárgyi csoportokban, különös tekintettel a kereskedelemben előforduló terminusokra s a nyelv sajátosságaira.

d) Írásbeli dolgozatok (másolás, tollbamondás, fordítás), rövidebbek óráról-órára; nagyobbak, mint a házi és iskolai gyakorlatok, kéthetenként egyszer.

Középső osztály. Hetenkint 3 óra.

a) Nyelvtan. Rendhagyó igék. A particulák. A szórend. A névszók mondattani tekintetben. Az igeidők és módok, különösen a kötő-mód használata, az igeidők egymásra következőse. Fordítások mint az alsó osztályban.

b) Olvasmány. Mint a megelőző osztályban. Az olvasmány tartalmának az idegen nyelven való kikérdezése s ennek nyomán beszédgyakorlatok.

c) Ügyiratok. Kisebb ügyiratoknak, főképp leveleknek olvasása, diktálása, fordítása és minták után való iratása.

d) Szótanulás tárgyi és etymologikus csoportokban. Nyelvi sajátságok, synonymák, kereskedelmi kifejezések.

e) Írásbeli dolgozat mint az alsó osztályban, főképp fordítás az idegen nyelvre és gyakorlatok a levelezés köréből, kéthetenként egyszer.

Felső osztály. Hetenkint 3 óra.

a) Nyelvtan. Az infinitivus és participiumok használata. A határozók, a viszonzszók, a kötőszók. A nyelvtan rendszeres ismétlése. Fordítások mint a megelőző osztályokban.

b) Olvasmány. Nagyobb szemelvények jeles írók műveiből, tekintettel a nemzetgazdaságtan és kereskedelmi irodalomra is. Beszédgyakorlatok az olvasmányok alapján.

c) Ügyiratok. Kereskedelmi ügyiratok, főképp levelek olvasása, fordítása, betanulása és minták után való iratása.

d) Írásbeli dolgozatok mint a középső osztályban.

5. Földrajz.

Alsó osztály. Hetenkint 2 óra.

A földrajzi alapfogalmak ismétlése.

Az idegen világrészek áttekintése után a fontosabb államoknak (bővebben Ázsia, Törökország, India, China, Japán, Perzsia, Egyiptom, Éjszak-Amerikai Egyesült-Államok, Mexico, Brazília, Argentina, Chile) ismertetése kereskedelmi szempontból.

Középső osztály. Hetenkint 2 óra.

Európa általános áttekintése és jellemzése után e világrész összes, főképen nevezetesebb kereskedő és iparos államainak kereskedelmi földrajza, kapcsolatban az illető államnak idegen világrészekben fekvő birtokainak és gyarmatainak ismertetésével.

Felső osztály. Hetenkint 2 óra.

Magyarország és Ausztria földrajza; különösen Magyarország östermelési, ipari és kereskedelmi viszonyainak tüzetes ismertetése; tekintettel az idegen, főleg a szomszéd országokkal való összeköttetéseinkre.

Világkereskedelem.

Az előbbi két osztályban tanultak ismétléseül és áttekintő összefoglalásául a világkereskedelem mai állapotának, a nevezetesebb világkereskedelmi piacoknak, közlekedési utaknak, esz-közök és összeköttetéseknek ismertetése, természetes kapcsolatban a fontosabb termelési helyekkel, terményekkel és iparcikkekkel, különös tekintettel Magyarország bel- és külkereskedelmére és figyelemmel a Balkán-félsziget kereskedelmi viszonyaira.

6. Történelem.*Alsó osztály. Hetenkint 2 óra.*

Bevezetésül röviden az ó-kori történet áttekintése.

A középkor történetéből. A népvándorlás (Attila) és a nyugati római birodalom romjain alakult keresztény-germán királyságok, kereszténység. Mohammed. Nagy Károly birodalma és annak felbomlása. Hűbériség. Az investitura harcz (a császárság és pápaság küzdelme). A keresztes hadjáratok. A Habsburgok a középkor végén. Az európai török birodalom megalakulása. Az olasz városok és a renaissance átmenet az ujkorba.

A magyar nemzet történetéből. A magyar nép őstörténete, vándorlásai és honfoglalása. A magyar keresztény egyház és királyság megalapítása és megerősítése. A magyar királyság küzdelme a nyugoti és keleti császársággal. Az arany bulla és kora. Az utolsó Árpádok és összeköttetések a Habsburgokkal. Az Anjouk és Magyarország fellendülése. Uj állami és társadalmi intézmények. Zsigmond és az olygarchia felülke-rekedése. A Hunyadyak kora: a) Hunyady János mint a magyar nemzet és a kereszténység hőse; b) Hunyady Mátyás alatt a nemzet fénykora. A magyar királyság hanyatlása az utolsó Jákók alatt.

Középső osztály. Hetenkint 2 óra.

Az újkor történetéből. A renaissance terjedése és hatása. Találmányok és tengerentúli felfedezések. A reformáció és elterjedése; ellenreformáció. V. Károly és a Habsburg-ház hatalma tetőpontján. Angol Erzsébet és II. Fülöp; Anglia emelkedése és Spanyolország hanyatlása. Németalföld.

A harmincéves háború. XIV. Lajos. Az angol forradalom. Nagy Péter (éjszaki háború). Poroszország és II. Frigyes. A felvilágosodás; felvilágosodott absolutizmus. Északamerikai szabadságharc. A francia szabadságharc. Napoleon császársága, a bécsi congressus.

A magyar nemzet történetéből. Magyarország a mohácsi vész után. Az erdélyi fejedelemség megalakulása, a reformáció elterjedése, török hódoltság.

Nemzeti és vallási sérelmek; Bocskai felkelése és a bécsi béke.

Magyarország részvétele a harmincéves háborúban. Bethlen Gábor és I. Rákóczy György.

Erdély fénykora és hanyatlása. I. Lipót; a Wesselényi-féle összeesküvés. Zrinyi Péter és társai. Tököly Imre fölkelése. Magyarország főlzabadosulása a török járom alól és a bécsi önkényuralom. II. Rákóczy Ferencz fölkelése és a szatmári béke. A nemzet és a királyi ház kibékülése. III. Károly. Mária Terézia és II. József. II. Lipót és az alkotmány biztosítása. Magyarország részvétele a francia háborúban és belső állapota ez idő alatt.

Felső osztály. Hetenkint 2 óra.

Az újkor történetéből. Újabb forradalmak (juliusi és februári párisi forradalom) és a népszabadság. A tudományok haladása, felfedezések; gazdasági átalakulás, munkáskérdés. Az egyesült olasz királyság és a német császárság megalakulása. A keleti kérdés. Oroszország terjeszkedése a Balkán félsziget felé, a legutóbbi orosz-török háború, a berlini congressus, Bosznia és Herzegovina megszállása.

A magyar nemzet történetéből. I. Ferencz uralkodása. Az 1825. évi országgyűlés; a nemzeti reformküzdelem kezdete. Kossuth Lajos és a „Pesti Hírlap.“ Eötvös és a centralisták. Nemzetiségi mozgalmak. Védegylet. Metternich és kormányrendszere. Az 1807-ben megnyílt országgyűlés, az 1848-iki törvények. Alkotmányunk átalakulása. A szabadságharc. Önkényuralom. Deák Ferencz és az 1867-iki kiegyezés.

Az alkotmánytanból a mai magyar közjog ismertetése.

7. Mennyiségtan és politikai számtan.

Alsó osztály. Hetenkint 2 óra.

A négy alpművelet pozitív és negatív számokkal. Hatvány-mennyiség, négyzetre emelés közönséges számokkal.

Az elsőfoku határozott egyenletek egy és több ismeretlennel, különös tekintettel a szövegezett feladatok megfejtésére. Arány és aránylatok.

A planimetriai idomok ismertetése a legfontosabb tantételek bevonásával, ezen idomok congruentiája, hasonlósága, területüknek s a kör kerületének és területének számítása, főképp a kereskedői és ipari életből vett gyakorlati egyszerű példákban.

Középső osztály. Hetenkint 2 óra.

Gyökmenyiség. Másodfoku egyenletek egy ismeretlennel.

A logaritmushoz a számnak keresése. Számtani műveletek a logaritmushoz a számnak keresése. Számtani műveletek a logaritmushoz a számnak keresése. Számtani műveletek a logaritmushoz a számnak keresése.

Elsőfoku számtani és geometriai sorok. (Idevágó példák, főképp a kamatszámítás köréből veendő.) A kapcsolástanból a helycsere, egybevetés és változtatás röviden. A valószínűségi számolásból az egyszerű és ellentett valószínűség.

A stereometriából a szabályos testek ismertetése szemléltetés alapján. A hasáb, gúla, henger, kúp és a gömb felületének és köbtartalmának kiszámítása, főképp a kereskedői és ipari életből vett gyakorlati példákban.

Felső osztály. Hetenkint 2 óra.

Politikai számtan. Kamatos kamatszámítás utólagos és előleges kamatlábbal, a conform kamatláb. Segédtablák.

Évjáradék-számolás. Kölcsöntörlesztés utólagos és előleges kamat mellett (évi, félévi és negyedévi annuitással). Záloglevelek és kölcsönök. Kölcsöntörlesztés. Lottéria-kölcsönök. Kölcsöntörlesztési és sorsjegyhuzási tervezetek készítése. A kölcsön árfolyama. A valódi kamatláb. A kölcsönárfolyamok egyenértéke.

Életbiztosítási számolások egyszeri és évi díjjal egy szemlélyre a legegyszerűbb biztosítási módokat mellett; ugyan-ezeknél a biztosításoknál a díjtartalék-számolás.

8. Természettan.

Alsó osztály. Hetenkint 2 óra.

A mozgás törvényei. Az erők. Súly és súlypont. Egyszerű gépek és alkalmazásuk. Inga.

Halmaz-állapot. A csepfolyó és légnemű testek alaptünetményei és törvényei. A gőzgép.

A meleg és hatásai a testekre. A hőmérő. A meleg forrásai.

A hang keletkezése és terjedése, visszaverődése, magassága. Hangszerek.

A fény és annak terjedése, erőssége és mérése; visszaverődése és törése. Fontosabb optikai eszközök, különösen a mikroszkop. A látás; színszóródás; szinképelemzés; a testek színei.

A mágnesség.

Szikrázó elektromosság. Áramló elektromosság. Elemek. Ohm törvénye. Az áram hatásai. Galvanoplastika. Hőelektromosság.

Accumulator. Elektromágnes. Elektromos telegráf. Inducált áram. Dynamo elektromos gépek. Elektromos erőátvitel. Telephon és mikrofon.

9. Kereskedelmi számtan.

Alsó osztály. Hetenkint 4 óra.

Alapműveletek egész számokkal, a közönséges és tizedes törtekkel, a rövidített és gyakorlati eljárások bevonásával.

A kereskedelmileg fontos országok mértékeinek és pénzeinek ismertetése.

A redukálás és resolválás. A megnevezett számokkal (mértékekkel és pénzekkel) való műveletek. Átlagszámítás. Olasz gyakorlat.

Hármas-szabály. Lánkszabály. Arányos osztás. Elegyítés-szabály.

A százalék-számítás behatóan, alkalmazva a súly-, érték- és költség számolásnál az áruüzletben szokásos módon, az áruk egyszerű és összetett árvetésének könnyebb feladatai. Szeszszámolás.

A kamat- és discount-számolás.

A belföldi értékpapiroknak értékszámolása, tekintettel a budapesti és bécsi tőzsdei szokásokra. A belföldi váltók discontolása. Az osztrák-magyar bank határozmányai a váltók leszámítására.

Középső osztály. Hetenkint 3 óra.

Arany- és ezüsts számolás; az ötvények finomsága és ennek jelzése, tiszta súly, ötvénysúly. Az osztrák-magyar bank beváltási szabályzata az aranyra vonatkozólag. A pénzlábak és a pénzverési viszonyok ismertetése. Az arany-, ezüstfémnek és pénznek nevezetesebb piacokon való árfolyama és értéke a tőzsdei szokások tekintetbe vételével.

A külföldi váltók árjegyzése. A külföldi váltók értékének és névértékének kiszámolása, tekintettel a budapesti, bécsi és a fontosabb külföldi tőzsdei szokásokra. Árfolyam kompensatio. A tartozás és követelés kiegyenlítése külföldi váltókkal. Netto kiegyenlítés.

Felső osztály. Hetenkint 4 óra.

A külföldi váltók kémlete: választás a) rövid és hosszú lejáratu váltók, b) a közvetlen intézvény és küldvény vagy más idegen helyen fizetendő küldvény, c) a közvetítő külföldi helyek között. Kémletli számolások az aranyra és ezüstre. Direct és indirect kiegyenlítések külföldi váltókkal. Magyarország és Ausztria értékpapirjainak jegyzése a külföldi tőzsdéken. Kémlet értékpapirokkal. Bizományszámolás váltókkal és értékpapirokkal. Az árvetési számolás részletesen. Árvetési táblázatok készítése. A fontosabb börzeműveletek, különösen a prolongatio.

10. Irodai munkálatok.

Alsó osztály. Hetenkint 1 óra.

Számlák a közvetlen áruüzlet köréből. Scontrók, leltárak és mérlegek összeállítása, főképp a vonalzás és rendes bevezetés gyakorlása. Bizományi vétel- és eladási számlák, álszámlák. Jegyzékek váltókról és értékpapirokról.

Középső osztály. Hetenkint 2 óra.

Bizományi, költség- és biztosítási számlák bonyolódottabb esetekről. Jegyzékek és számlák arany-ezüstről, pénzekről, devisekről, értékpapirokról. Folyó számlák az alkalmazásban levő módok szerint, kölcsönös, kölcsönös és változó, kettős és változó kamatlábbal.

Felső osztály. Hetenkint 2 óra.

Az előző osztályokban tanultaknak ismétlése után combinált feladatoknak mintaszerű kidolgozása, a levelezés, a számtan és a könyvelés köréből.

11. Könyvvitelan.

Középső osztály. Hetenkint 3 óra.

Általános rész.

A könyvvitel fogalma, fontossága és célja; a könyvvezetőben megkívánt kellékek.

Törvényes intézkedések a könyvelés tárgyában (kereskedelmi törvény 1875. XXVII. t.-cz. 25—36. §-ai), a magyar csőd-törvény 1881. XVII. t.-cz.; a magyar büntető törvény 1878. V. t.-cz. idevágó pontjai.

A könyvek hitelesítése és bélyegzése: az azokban felveendő hasábrendek, általánosságban tárgyalva. Az üzletesemény mint könyvviteli tétel. Az adós és hitelező. A feljegyzések alaki kélikéi a hitelesség és szokások szempontjából.

A vagyon, annak felosztása activ, passiv és tiszta vagyonra. A leltározás, vagyon-becslés; összeállítás a leltárkönyvbe, tekintettel a vagyonrészek csoportosítására.

A könyvvitel két módszerének: az egyszerű és a kettős könyvvitelnek általános jellemzése.

a) *Az egyszerű könyvvitel.*

Lényeges könyvei: a leltárkönyv, a pénztárkönyv, a napló, a főkönyv és a scontrók (rovancsok, u. m. az áru-, az activ és a passiv váltó, az értékpapír stb. scontró).

Segédkönyvek rendeltetése. Beérkezett számlák könyve, kiadott számlák könyve, lejáratil könyvek, árubizományi könyvek stb.

A könyvek megnyitása a leltár alapján.

A folyó könyvelések bemutatására egy rövid, egy vagy két havi áruüzlet könyveinek megnyitása, vezetése és lezárása eszközöndő.

Leltározás az év végén. Az eredmény meghatározása.

b) *A kettős könyvvitel.*

A kettős könyvviteli módszernek jellemzése.

A számlák rendszere és tana kimerítően.

A kettős könyvvitel kétféle módozatának általános jellemzése:

1. Kettős könyvvitel közvetlen főkönyvvezetéssel (francia könyvvitel) jellemzése.

2. A kettős könyvvitel közvetett főkönyvvezetéssel (olasz könyvvitel) jellemzése.

A kettős könyvvitel közvetlen főkönyvvezetéssel:

Lényeges könyvek: egyesített napló és főkönyv.

Segédkönyvek: az egyszerű könyvek scontrói és segédkönyvei.

A könyvek megnyitása a mérleggel, azoknak vezetése az üzlet folyamában (próbamérlegek) és lezárása a Mérleg és a Veszteség- és Nyereség-számlával s nyers mérleg.

A kettős könyvvitel közvetett főkönyvvezetéssel :

Lényeges könyvek : Pénztárkönyv, Előjegyzések, Gyűjtő-Napló, Főkönyv.

Segédkönyvek : Folyó-számlakönyv és a közvetlen főkönyvvezésnél felemlített segédkönyvek.

Gyakorlatul egy-két havi üzlet kidolgozása.

A hibák felkeresése és kiigazítása.

Felső osztály. Hetenkint 3 óra.

Kereskedelmi társaságok könyvelése.

A közkereseti, betéti, részvénytársaságok és szövetkezetek könyvelései a kettős könyvvitel szerint mutatandók be, különösen figyelembe veendő a kereskedelmi törvények idevonatkozó határozatai, valamint a vállalatok keletkezésére, alakulására, a tőke elkönyvelésére vonatkozó viszonyok.

A folyó könyvelések bemutatása egy rövid üzletben.

A folyó üzletesemények elkönyvelése után a könyvek lezárandók.

A lezárási munkálatoknál figyelembe veendő az átmeneti tételek és tartalékok elkönyvelése. A részes és a bizományi ügyletek könyvelése az áru- és banküzletben.

Egy havi takarékpénztári vagy hitelintézeti üzletmenet könyvelése a lényeges és segédkönyvekben, a hozzátartozó levelezésekkel együtt.

Ipari, illetőleg gyári vállalat könyvezése fővonalakban.

A könyvviteli műkifejezések német nyelven is ismertetendők.

12. Kereskedelmi levelezés.

Alsó osztály. Hetenkint 2 óra.

Ügyiratok, nevezetesen a nyilatkozatszerűek, melyek a kereskedelem körében is gyakrabban előfordulnak. Ezek: a bizonyítványok, elismervények, térítvények, kötelezvények, nyugtatványok, felmondások, engedmények, utalványok, meghatalmazványok; továbbá a beadványok, névszerint az iparigazolványt, a cégbejegyzést és cégértörlést illető beadványok.

Körlevelek (hirdetésekkel). Az áru-üzletben kínáló levelek; levelek hitelügyben; tudakozódó és informáló levelek; megrendelések és a velők kapcsolatban előforduló levelek.

Az ügyiratok közül azok, melyeket levél alakjában is szokás kiállítani, ebben a formában is gyakorlandók.

Középső osztály. Hetenkint 2 óra.

Levelek fizetésekről. Levelek adósok és hitelezők között. Levelek váltó-ügyekben és pedig: a váltó-hitelről, intézvényekről, a váltó elfogadásáról, telepítéséről, váltó-küldvényekről,

prolongatóról, bizományi váltókról, szükségbeli utalványról, az óvásról és visszeresetről. Levelek folyó-számlákról.

A levelekhez tartozó váltókat és jegyzékeket is kell készíteni.

Felső osztály. Hetenkint 2 óra.

Levelek bizományi, szállítványozási és biztosítási ügyekben. Levelek az érték-üzletben és általában bank-üzletekben. Levelek bukási esetekben. Meghitelező levelek. Szolgálati ajánlközesok.

13. Kereskedelmi ismeretek.

Alsó osztály. Hetenkint 2 óra.

A kereskedelem fogalma, jelentősége, felosztása. A kereskedő és a segédszemélyzet. Cég, telep. A kereskedelmi társaságok. Felszámolás, csőd. Az áruk fajtái. A mértékrendszerek és a mértékhitelítés. A pénz, pénzverés, érem, valuta; váltópénz, papírpénz, kereskedelmi pénz. Hitel, kamat. Utalvány, check, váltó. A váltó fajtáinak, kellékeinek s a váltócelekvényeknek rendszeres ismertetése. Az értékpapírok, kötvények és részvények fajtái, kibocsátásuk és törlesztésük módjai. Az adás-vevés, ajánlat, alku, kötés, teljesítés, fizetés. A közvetítés: alkusz, ügynök, bizományos, kereskedelmi képviselő.

14. Közgazdasági ismeretek.

Középső osztály. Hetenkint 2 óra.

Általános rész.

Szükségletek, javak. Gazdálkodás, magán- és közgazdaság. Termelés. A termelési tényezők: természet, munka, tőke. Termelési költség, productív és inproductív termelés. A termelés eredményességének feltételei. Állam. Egyéni szabadság és tulajdonjog. Munkamegosztás s egyesítés. Vállalatok, azok nemei s gazdasági jelentősége. Üzlet. (Kis és nagy üzlet). A termelés főágai.

Forgalom. A forgalom nemei s fejlődésének feltételei. Kereslet és kínálat. Érték. Az áralakulás szabad verseny mellett. Egyedárusági áruk. Hatósági árszabások. A pénz, annak jelentősége és értéke. A hitel, annak nemei s hatása.

Jövedelem-megosztás. Bevétel, jövedelem és járadék fogalma. Földjáradék. Munkabér. Tőkekamat. Vállalkozó nyereség.

Fogyasztás. Közgazdasági és magángazdasági fogyasztás. Háztartás. Takarékoság. Fényűzés. A termelés és fogyasztás viszonya egymáshoz. Válságok. Biztosítás.

Különös rész.

Östermelés. Felosztása és különösen a mezőgazdaság. Földmivelési és jószágkezelési rendszerek. Mezőgazdasági hitel.

I p a r. Felosztása, különösen a kis- és nagy-ipar s annak jelentősége. Czéhrendszer. Iparszabadság. Az ipart előmozdító tényezők: szakoktatás, szövetkezés, társulás, kiállítások s különösen a szabadalom, minta- és jegy-védelem. Munkás-kérdés. Intézkedések a munkásosztály helyzetének javítására, az állam, a vállalkozók és munkások részéről.

K e r e s k e d e l e m. Közgazdasági jelentősége. — Valuta, pénz, annak értéke és hatása. A nagyobb államok valuta-viszonyainak ismertetése. Kereskedelmi és közlekedési intézmények.

Felső osztály. Hetenkint 2 óra.

A b a n k o k jelentősége és felosztása. Az egyes bankügyletek, különösen a jegy-kibocsátás. A nagyobb államok jegybankrendszer. Takarékpénztárak. Közraktárak és közraktári ügylet. A biztosítási ügylet. A kereskedelmi testületek és hatóságok, kamarák. Vásárok, kiállítások, börzék. A vámügy. Külkereskedelem. Szabad kereskedelmi és védvámrendszer. Vámterület. Entrepôt-ok. Kereskedelmi szerződések általában. Consulok. A nemzetközi tartozások és követelések kiegyenlítése. Váltó-árfolyam.

K ö z l e k e d é s. Annak jelentősége általában. A közönséges kocsutak, viziutak és vasutak. Szállító intézmények. Vasuti tarifa, a tarifák különböző nemei. Pósta, telegraf, telefon.

P é n z ü g y t a n. Államgazdaság. Államháztartás. Állam-szükséglet s fedezet. Budget. Zárószámadás. Az állambevételek.

Az állam saját gazdasági bevételei. Regálék. Monopolok.

Illetékek, azok egyes nemei s lerovásuknak módja. Bélyeg.

Adók és osztályozásuk általában. Egyenes és fogyasztási adók; forgalmi s örökségi adók, vámok.

Államadósság nemei, fölvétele és törlesztésének módja. A fogalmak meghatározása és fölosztása egész általánosságban a pénzügyi tudomány szerint. Részletesen a budget és az államjövendelmek egyes nemei a magyar pénzügyi törvények alapján röviden.

15. Jogi ismeretek.

Középső osztály. Hetenkint 3 óra.

B e v e z e t é s ü l röviden: A jog fogalma és nemei. Köz- és magánjog. Vagyonjog, család- s öröklési jog. Vagyon, dolog. Dologbeli jogok: tulajdon-, zálog-, szolgalmi jog. Kötelmi jogok. Jogügyletek, szerződések és azok fajtái: letét, adás-vevés, kölcsön, bér, hasznobér, munkabér. A jogügyletek érvényességének feltétele. Jogi képviselő, meghatalmazás.

Az alsó osztályban tanult kereskedelmi ismeretek ismétlésével kapcsolatban s azok fonalán, a fontosabb határozatokra szorítkozva tárgyalandók: a magyar kereskedelmi törvény I. része,

a magyar váltótörvény, a nevezetesebb külföldi törvények, eltérő intézkedéseinek tekintetbe vételével, a csődtörvény főelvei; továbbá a kézi zálogügyletekről, az uzsoráról, a részletügyletekről s az értékpapírok megsemmisítéséről szóló törvények legfontosabb intézkedései.

Felső osztály. Hetenkint 2 óra.

A már tanultak ismételésével kapcsolatban a fontosabb határozatokra szorítkozva, tárgyalanndók: a magyar kereskedelmi törvény II. része; az ipartörvénynek az iparrendszerre vonatkozó elvi határozatai és főbb intézkedései; a vízi s a vasuti jog fővonalai, továbbá a kormánynak a kereskedelemre s az iparra gyakorolt befolyását ismertetvén, a kereskedelmi s iparkamarák szervezetéről, a consuli bíráskodásról, a szabadalmi, házalási és védőjegy-ügyről, a vasárnapi munkaszünetről, s a betegsegélyző pénztárakról szóló törvényes intézkedések lehető rövid ismertetése.

16. Vegytan és áruismeret.

Középső osztály. Hetenkint 2 óra.

A vegytan fogalma. Egyszerű és összetett testek. Keverék, vegyület. Molecula, atom, molecula-súly, atom-súly. Chemiai rokonság, chemiai érték. Képletek. Hydrogén. Chlór, sósav, bróm, jód, fluor, fluorhydrogén. Oxygen. víz. Kén, kénhydrogen. Kéntrioxid, kéndioxid, kénsav. Nitrogen, ammoniak, salétromsav; levegő. Phosphor, phosphorsav, gyújtófa-gyártás. Arsen, arsenesav és arsensav, áruipigment és realgar. Antimon, antimontrisulfid. Bór- és bórsav. Carbonium-csoport, gyémánt, graphit, czeruza, faszén, csontszén, korom, kőszén. Szénoxid és széndioxid; a láng és az égés; szénsulfid. Salicium. Saliciumdioxid és az idetartozó drágakövek.

A fémek általában. Basisok, savak, sók. Natrium, natriumoxid és hidrat. Konyhasó, natriumsulfát, salétrom. Borax. Soda, soda bicarbona. Vizüveg. Kalium, kaliumhydroxid, kaliumchlorid, kaliumjodit, kaliumchlorat, kalisalétrom, puskapor. Hamuzsir, caliumsilicat. Ammoniumchlorid, ammoniumsulfat, ammoniumcarbonat. Calciumchlorid, calciumoxid; mész, cement, chlormész, gipsz, mészke, mészégetés és mészoltás. Bariumchlorid, bariumsulfat. Magnesium, magnesiumchlorid, magnesiumoxid, magnesiumsulfat, magnesiumcarbonat. Zink, zinkchlorid, zinkoxid, zinksulfat. Réz, rézchlorid, rézoxidul és rézoxid, rézgálicz, rézcarbonat; réztartalmu festékek. Ólom, ólomoxid, ólomcarbonat, ólomchromat. Bettiöntvény, sörét. Higany, higanychlorid, higanychlorür, higanyoxid, higany-sulfid (cinnober). Ezüst, ezüstchlorid, ezüstnitrát. Arany, aranychlorid. Bismuth, bismuthnitrát. Aluminium, aluminiumoxid s a megfelelő drágakövek, aluminiumsulfat, timsó,

Agyag és agyagáruk; üveg és üvegáruk. Vas és vasáruk; vaschlorid, vasoxid, vashydroxid, vassulfidok, vasgálicz, vascarbonat. Nikkel; cobaltchlorür, szmalte, kobaltkék. Mangansuperoxid, kaliumpermanganat. Chromoxid, chromsav, kaliumchromat, kaliumbichromat. Platina, platinachlorid. Ón, ónchlorür, ónchlorid, óndioxid, óndisulfid (musir arany). Ásványi festékek és drágakövek.

Felső osztály. Hetenkint 3 óra.

A szerves vegytan elemei, kapcsolatban az áruismeret s a vegyészeti technológia bevonható részeivel. A szerves vegyületeket alkotó elemek. A szénvegyületek. Methan, petroleum, világító gáz, chloroform. Benzol, toluol, naphtalin, antracén. Illanó olajok és gyanták, kaucsuk és guttapercha, kámfor. Alkoholok: methylalkohol, aethylalkohol, szesz és szesz italok. Glycerin, nitroglycerin és dynamit. Szénhidratok; cellulose, kapcsolatosan a pipágyártás, robbanó gyapot és collodium, gummi; keményítő, kapcsolatosan a gabonaneműek, rizs és szágó. Szőlőcukor (méz). Nádcukor és a cukorgyártás. Phenol, hangyasav, eczetsav (eczetgyártás); palmitinsav, sterainsav, oleinsav, kapcsolatosan a zsiradékok, gyertya és szappangyártás. Művaj, borkősav, citromsav, salycilsav, csersav és cserzőanyagok, kapcsolatosan a bőrgyártás. Sárga vérlugsó, vörös vérlugsó, cyankalium. Festőanyagok, növényi és állati festékek. Anilinfestékek. Alkaloidák, kapcsolatosan kávé, thea, kakao, dohány, fűszerek. Protein anyagok, kapcsolatosan az állati tápláló anyagokkal (halak, rákok, osztriga, tej, vaj, sajt, húsa és húscservesek).

A fonásra és szövésre alkalmas rostok: fonalak és szövetek. Faáruk.

17. Szépirás.

Alsó osztály. Hetenkint 2 óra.

A folyóírás rendszeres tanítása és gyakorlása; rond- és díszírás.

A tantárgyak és heti órák.

Sor	Tantárgy	A heti órák száma			
		alsó	közép	felső	össze- sen
		osztályban			
1	Vallás tan	1	1	1	3
2	Magyar nyelv és irodalom . . .	4	3	3	10
3	Német nyelv	4	3	3	10
4	Francia nyelv	4	3	3	10
5	Földrajz	2	2	2	6
6	Történelem	2	2	2	6
7	Mennyiségtan és pol. számtan	2	2	2	6
8	Természet tan	2	—	—	2
9	Kereskedelmi számtan	4	3	4	11
10	Irodai munkálatok	1	2	2	5
11	Könyvviteltan	—	3	3	6
12	Kereskedelmi levelezés	2	2	2	6
13	Kereskedelmi ismeretek	2	—	—	2
14	Közgazdasági ismeretek	—	2	2	4
15	Jogi ismeretek	—	3	2	5
16	Vegy tan és áruismeret	—	3	3	6
17	Szépírás	2	—	—	2
	Összesen	32	34	34	100

VII.

A jövő tanévben használandó tankönyvek.

ALSÓ OSZTÁLY.

Dr. Balassa J., Magyar olvasókönyv I.

Dr. Schack-Hauser, Német olvasókönyv és nyelvgyakorló I.
Német nyelvtan.

Jónás J.-Dr. Schack, Keresked. levelező.

Noel-Bartos-Chovancsák, Francia nyelvtan és olvasó-
könyv I. rész. 11. kiadás.

Péter J., Közg. Földrajz.

Kerekes Gy., Történelem I.

Dr. Beke M., Algebra.

Lengyel S., Mértan.

Kont, Elemi fizika.

Bogyó-Havas, Kereskedelmi számtan I.

Trautmann, Kereskedelemisme.

KÖZÉPSŐ OSZTÁLY.

- Dr. Balassa J., Magyar olvasókönyv II. és III. rész.
 Dr. Schack Béla, Német olvasókönyv II.
 Dr. Schack-Hauser, Német nyelvtan.
 Bartos-Chovancsák, Francia nyelvtan és olvasókönyv II.
 Dr. Kovács J., Francia keresk. szótár.
 „ „ „ Francia ker. levelezés.
 Dr. Schack-Jónás, Kereskedelmi levelező.
 Péter J., Közg. Földrajz.
 Kerekes Gy., Történelem II.
 Dr. Beke M., Algebra.
 Lengyel S., Mértan.
 Havas-Bogyó, Keresk. számtan II. III.
 Schrön-Stoczek, Logarithmusi táblák.
 Bún S., Az egyszerű és kettős könyvvitel tankönyve.
 Matavovszky, Vegytan — áruisme.
 Dr. Hermann S., Ker. és váltójog.
 Dr. Pisztóry M., Nemzetgazdaságtan.

FELSŐ OSZTÁLY.

- Dr. Balassa J., Magyar olvasókönyv III.
 Reich M., Kereskedelmi levelező.
 Dr. Schack B., Német olvasókönyv III. r.
 Dr. Schack-Hauser, Német nyelvtan.
 Bartos-Chovancsák, Francia nyelvtan és olvasókönyv II.
 Kovács S. János, Francia levelezés
 „ „ „ Fr. ker. szótár.
 Péter János, Közg. Földrajz.
 Simonyi, Világkereskedelem II. kiadás.
 Kerekes Gy., Történelem III.
 Bogyó-Havas, Keresked. számtan II. III. r.
 „ Táblák a polg. számtanhoz.
 „ Politikai számtan.
 Schrön-Stoczek, Logarithmusi táblák.
 Bún S., Az egyszerű és kettős könyvvitel tankönyve.
 Dr. Hermann S., Ker. és váltójog.
 Dr. Pisztóry M., Nemzetgazdaságtan.
 Matavovszky, Vegytan és áruisme.
 Simonyi, Világkereskedelem.

Rivonat a Nagykanizsai Felső Kereskedelmi Iskola szervezeti szabályzatából.

Az intézet, czime, célja, tanterve.

1. §. Az intézet czime: Nagykanizsai Felső Kereskedelmi Iskola.

2. §. Célja és rendeltetése, hogy ne csak a szűkebb lokális körre szorítkozva, hanem országos jelentőségre törekedve, hazafias és erkölcsös szellemben oly ifjakat neveljen a magyar kereskedelemnek, kik majdan mint kereskedelmi tisztviselők és mint önálló kereskedők úgy általánosan, mint szakműveltségök, valamint gyakorlati képzettségök szempontjából a kor magas fokú igényeinek megfelelőjenek.

Feladata továbbá az intézetnek, hogy általános műveltség mellett a kereskedelmi ismeretek és képességek elsajátítását lehetővé tegye olyan ifjaknak is, kik nem a kereskedői, hanem mezőgazdasági vagy iparos, vagy a kereskedelmi tudományokban jártasságot feltételező más pályára készülnek és a kor gazdasági irányának megfelelően, a kereskedelmi szellemben műveltetni s a kereskedelmi tudományokban képeztetni óhajtnak.

3. §. A belső szervezetet illetőleg az intézet minden tekintetben azon alapon áll, mely a három évfolyammal (alsó, középső és felső osztállyal) bíró felső kereskedelmi iskolák számára a nagym. vallás- és közoktatásiügyi m. kir. Miniszteriumnak 1895. évi augusztus hó 20-án 44,001 szám alatt kelt rendeletével részletesen kijelöltetett.

4. §. Az idézett szervezeti rendeletben körülírt tantervet, valamint e tantervnek nevezett miniszterium által később netán elrendelendő módosítását az intézet magára nézve kötelezőnek ismeri. Attól akár kötelezőkül tekintendő tantárgyakra nézve, akár a tananyag részletes felosztását illetőleg az intézet felső helyen kieszközözendő engedély alapján csak annyiban fog eltérni, amennyiben az fontos helyi, vagy más figyelmet érdemlő körülmények, multhatatlanul szükségessé teszik.

Semmi esetre sem engedtetik meg eltérés a hivatalos alaptervtől oly irányban, hogy akár a feldolgozandó tananyag mennyisége és foka, akár az abban kötelezőknek nyilvánított tantárgyak száma leszállítassék.

5. §. Szervezete és tanterve alapján az intézet által érettségi bizonyítvánnyal elbocsátott ifjak a szorosabb értelemben vett kereskedői pályán kívül a tisztviselők minősítéséről szóló 1883. évi 1. t. cz. értelmében több rendbeli közhivatal elnyerésére, továbbá gazdasági intézetek s a műegyetem megfelelő collégiumának látogatására is minősítve vannak és végül, amennyiben az intézetbe lépésük előtt 4 közép- vagy polgári iskolai osztályt jó sikerrel végeztek, jogosítvák, hogy hadkötelezettségöknek mint egyévi önkéntesek feleljenek meg.

Fentartás, felügyelet.

6. §. A Nagykanizsai Felső Kereskedelmi Iskola fentartója a nagykanizsai izr. hitközség.

7. §. Az intézet feletti főfelügyeletet a nm. vallás- és közoktatásügyi, valamint a nm. kereskedelmi és közlekedésügyi miniszteriumok e végből kirendelt közegeik által gyakorolják.

A szűkebb felügyelet gyakorlása az intézetet fentartó nagykanizsai izr. hitközség előjárósága kebeléből választott iskolaszékre van bízva.

A tanulók.

20. §. Tanulókul felvétetnek az első (alsó) osztályba :

a) oly tanulók, kik a gymnasium, reál- vagy polgári iskola 4-ik osztályát legalább elégséges sikerrel bevégezték és ezt bizonyítvánnyal igazolják.

b) A 2. és 3. (középső és felső) osztályba csak oly tanuló vétetik fel, ki az előző osztályt ugyanezen, vagy vele egyenlő fokú szakiskolát legalább is elégséges sikerrel bevégezte.

E szabály alul eltérés csak a nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumnál kieszközölt engedély alapján engedhető meg.

21. §. A rendes tanuló osztálya összes kötelező tárgyait köteles hallgatni, hasonlókép tartozik eljárni azon nem kötelező tantárgyak óráira, melyek hallgatására az év elején önkényt jelentkezett.

Tanév, vizsgúlatok.

22. §. A tanév szeptember 1-én kezdődik és tart június hó végeig. A tanulók szabályszerű felvétele szeptember 1—3. közt történik. Az ezen időn túl jelentkezők felvételére nézve szintén a 3. §-ban említett miniszteri rendelet irányadó.

23. §. Január 31-én a tanulóknak előmenetelüket és erkölcsi viseletüket kimutató értesítők adatnak ki, melyek a szülőknek vagy gyámoknak bemutatandók és ezeknek sajátkezű aláírásával ellátva az új szorgalomszak első hetében az osztályfőnöknek visszaadandók.

24. §. A tanév végén tartandó vizsgálatok nyilvánosak. A felső osztályt bevezetett növendékek a kormány küldöttjei jelenlétében érettségi vizsgálatot tesznek, mely után előmenetelük szerint „jelesen felelt meg“, „jól megfelelt“, vagy „nem felelt meg“ osztályzatu bizonyítványt kapnak.

25. §. Az érettségi vizsgálat szó- és írásbeli. Az intézet igazgatója, a közoktatásügyi miniszternél legalább egy hóval a vizsgálat előtt felterjeszti az írásbeli vizsgálat számára az illető tanárok által kitzendő feladványokat.

X.

Fegyelmi szabályok

a Nagykanizsai Felső Kereskedelmi Iskola tanulói számára.

I. A tanulók kötelességei általában.

1. §. Minden tanuló köteles erkölcsös életével, illendő magaviseletével és szorgalmával úgy saját, mint az intézet becsületét megóvni. Kerülnie kell tehát mindent, mi az erkölcstelenség, neveletlenség, vagy durvaság bélyegét sütné jellemére a házi és iskolai, valamint a társadalmi életben egyaránt. Az erkölcsös élethez a vallás buzgó gyakorlata is tartozik.

2. §. Társai iránt minden tanuló barátságos, békés indulatu, előzékeny s minden tekintetben türelmes legyen, s iparkodjék minden olyast kerülni, mi az egyetértést megzavarhatná. Ha a tanuló bármely módon sértve vagy károsítva érezné magát társai által, osztálya főnökéhez forduljon; magának elégtételt vennie nem szabad.

3. §. Oly egyénekkal, kiknek társasága a tanuló becsületére vagy erkölcsére káros vagy éppen veszedelmes befolyást gyakorolhatna, tilos érintkeznie. Tilos tehát a társalgás az elbocsátott vagy kizárt tanulókkal is.

4. §. A legszigorubb büntetésre méltó az a tanuló, ki vétkes gondolkodásmódja és érzületének nyilvánítása által társai er-

cseit rontja, vagy ezeket erkölcstelen cselekvésre, hazugságra engedetlenségre csábítja.

5. §. A cél, mely a felső kereskedelmi iskola tanulói elé van tűzve, csak kitartó, megfeszített szorgalommal érhető el. A tanuló szorgalma ne csak külső legyen, s ne szorítkozzék csupán feladatai teljesítésére, hanem mélyebb kötelességérzetből eredjen s az idő s a művelődésére nyújtott eszközök lelkiismeretes felhasználásában nyilvánuljon.

6. §. Az illem és tisztesség iránti érzék minden tanulóban feltételeztetik. A társaival és más személyekkel való érintkezésben törekedjék a tanuló szerény, illendő magaviseletre, s használjon művelt emberhez méltó beszédmódot. Öltözete és egész viselete legyen egyszerű és tiszta.

7. §. A tanuló az igazgatónak s az intézet minden tanárának úgy az iskolában, mint azon kívül engedelmességgel és tisztelettel tartozik. Midőn a tanár a terepre lép, ugyazintén midőn távozik, valamennyi tanulónak fel kell állania.

Kötelesek a tanulók az iskolaszolga irányában is illendően viselni magukat, s ha az tisztét teljesíti, kötelesek neki engedelmeskedni.

8. §. Elváratik a tanulóktól, hogy mindenki, de különösen a helybeli tanintézetek tanárai és tanulói, hatósági és egyéb, az értelmi osztályhoz tartozó személyek iránt kellő tisztelettel és udvariassággal viselkedjenek.

9. §. A tanulók az iskolán kívül is alá vannak vetve az iskola fegyelmi hatóságának, melyet az igazgató a tanári karral együtt gyakorol.

II. A tanulók kötelességei az iskola iránt.

10. §. Minden tanuló köteles az előadásokat pontosan látogatni, a szükséges iskolai könyveket és szereket magával hozni. Oda nem tartozó dolgok, amennyiben az azokkal való foglalkozás a tanulók figyelmét az előadástól elvonná, elkoboztatnak. Tartoznak egyszersmind a tanulók iskolai szereiket, könyveiket, füzeteket rendben és tisztán tartani.

11. §. Előre látható akadályoztatás esetében az engedély a távolmaradásra egy órára az illető tanártól, egy napra az osztályfőtől, hosszabb időre az igazgatótól kérendő, az ok a szülők, vagy azok helyettesei által írásban, vagy szóval előadatván.

12. §. A tanórák elmulasztása csak betegséggel és pedig csupán csak az orvosoknak, a szülőknek, vagy azok helyettesei, bizonyítványa alapján menthető ki. Mikor a tanuló újra iskolába jő, köteles a mulasztás okát az osztályfőnél hiteles bizonyítvánnyal igazolni. Ha a tanuló előzetes bejelentés és engedély nélkül egy hétig kimarad, az iskolából kilépettnek tekinthető, s a névsorból kitorölhető. Az órák látogatását illető kötelezettség kiterjed a nem kötelezett tantárgyakra is, melyek látogatására a

tanuló az év elején jelentkezett. Az ilyen tanfolyamból való ki-lépés az igazgató és szaktanár beleegyezése nélkül tilos.

13. §. Ha a tanuló valamely ragályos bajban: valóságos himlő, bárányhimlő, skárlát, kanyaró, diphteritis, szamárhurut, egyiptomi szembaj szenvedett volna, felgyógyulása után az iskolába csakis akkor léphet be ismét, ha teljes felgyógyulását és ragálymentességét kezelő orvosa által kiállított bizonyítvánnyal az igazgatónál igazolja. A szülők és helyetteseik kötelesek a tanulót az iskolától távoltartani, ha az odahaza ragályos betegségben levőkkel érintkezett. Ily esetben is a tanuló csak a fentebb említett orvosi bizonyítvány bemutatása mellett jöhet ismét az iskolába.

14. §. A szülőknek vagy helyetteseiknek egyszerűen névjegyre írott közlései nem fogadtnak el.

15. §. A felügyelet gyakorolhatása végett tartoznak a tanulók lakásukat, annak változtatását, s azon egyént, akinek gondviselése alatt állnak, az igazgatónak és az osztályfőnöknek bejelenteni.

16. §. Az iskolai év elején az osztályfő minden tanulónak kijelöli helyét az osztályteremben, figyelemmel a tanuló látó és halló képességére és esetleg más alapos óhajtására. Helyet változtatni, vagy cserélni csak az osztályfő engedelmével szabad.

17. §. A tanóra kezdetét jelző csengetés után minden tanuló tartozik a terembe menni, helyét csendben elfoglalni és a tanár belépését a kellő magatartással bevárni. Előadás alatt csend és figyelem követeltetik; mindennemű zavarás, ideértve a kijárást is, tiltva van. Szellemileg minden tanuló együtt dolgozzék a kikérdezésnél, felelni azonban csak a kérdezettnek szabad; a sugás vagy beleszólás szigorúan tiltva van. A dolgozatokat minden tanuló önállóan készítse el; feladatot mástól leírni s általában bárminemű csempészetet elkövetni tilos.

18. §. Az egyes tanórák közti időben meg van engedve az illedelmes társalgás és mozgás; ellenben a futkározás és zajongás a legszigorúbban tiltva van. Az osztályban lévő tanulók mindenkor helyeiken tartoznak maradni, az iskolatábla befirkálása, előadáson kívül a dobogóra lépni szigorúan tiltatik.

19. §. Szintén tiltva van az intézet helyiségei előtt való álldogálás is. Óraközökben az intézetből a tanulóknak csak az osztályfő engedelmével szabad távozni.

20. §. A dohányzás szigorúan tiltva van.

21. §. Az intézeti épületnek és minden tartozékának tisztaságára a tanuló is köteles ügyelni. A falak, padok és egyéb bútorok megrongálása, befirkálása fegyelmi kihágásnak és egyszerűen kártételnek tekintetik. Mindennemű kár, melyet a tanulók az iskolai szerekben vagy egyéb tárgyakban tesznek, az illetők által és ha ki nem tudódnának, az egész osztály által megtérítendő. Ha a kártevés rosszakaratból vagy pajkosságból történt, a vétkes fegyelmi büntetés alá esik.

22. §. Egyleteket művelődés céljából alapíthatnak a tanulók az igazgatóság engedélyével; az iskolán kívül álló társulatoknak azonban tagjai nem lehetnek. Színház és nyilvános mulatságok látogatására minden egyes alkalommal az osztályfőőtől kell engedélyt kérni.

23. §. Könyvek vagy más tárgyak elárusítása, cserélés, a szülők vagy helyetteseik engedelmé nélkül tilos; épen úgy tiltatik az adósságcsinálás. Pénzt gyűjteni az intézet növendékei között bármintemű célra csak az igazgató engedelmével szabad.

III. Fegyelmi büntetések.

24. §. Az előző pontok tiltó szabályai ellen elkövetett tények büntetés alá esnek. Az iskolán kívüli viselet hasonlóképen a fegyelmi törvények alá tartozik; e szerint minden az iskola céljával és méltóságával ellenkező cselekmény, pl. kávéházak, korcsmák és más nyilvános helyek látogatása szigorúan fenytettik.

25. §. A fegyelmi szabályok áthágására mérendő büntetések fokozat szerint a következők: a) megintés, illetőleg megdorgálás az illető tanár által; b) a tanulók elkülönített helyre való ültetése, illetőleg kiállítása; c) nyilvános megfeddés az osztályfő által; d) élesebb feddés az igazgató által; e) a tanulónak a tanári szék elé idézése s a kizárással való fenyegetés; f) kizárás az intézetből, melyről az iskolaszék és a nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium értesítetnek.

Ezeken kívül alkalmazható a körülményekhez képest egyéb büntetés is, ugymint az iskolában való marasztalás, mely felügyelet alatt végzendő komoly szellemi munkával köttetik össze, továbbá házi fogság alá helyezés, melynek kiállta a szülő vagy gazda bizonyítványa által igazolandó.

26. §. A harmadfoku büntetésről már a szülő vagy helyetese értesítést nyer.

Tandijmentes tanulók, kik erkölcsi viseletből kevésbé szabályszerű érdemjegyet kapnak, vagy hanyagságuk által ki nem elégitő tanulmányi előmenetelt tanusítanak, elvesztik a tandijmentességet.

IV. Befejező megjegyzések.

27. §. Ezen törvényeknek az intézet minden növendéke alá van vetve, s alóluk senki, még a szülők sem menthetik fel őket.

28. §. Ugyancsak e törvények kötelező erejével bir minden olyan szabály és utasítás, melyet az igazgatóság, a tanári karral s az iskolaszékkal egyetértve, esetleg később ki fog hirdetni.

29. §. A fegyelmi szabályok ezen szövege egy-egy példányban minden tanulóknak kiadatik, mely példány a szülők által aláírandó és azután az osztályfőnök bemutatandó. A tanév kezdetén a fegyelmi szabályok a tanulók előtt felolvasatnak, s azok nem ismerése mentő ürügyül el nem fogadtatik.

Jelentés a „Deák Ferencz körnek“ 1904—905. évi működéséről.

Az ifjuság „Deák Ferencz Köre“ Domány Ármin vezető tanár ur szives fáradozása folytán az idén érte meg fennállásának 12. évét. Célja az idén is az volt, hogy tagjainak művelődését elősegítse. A Kör tagjai az alapszabályok értelmében a középső és felső osztály tanulói. A kör minden 2 hétben tartott gyűlést.

Az alakuló gyűlést a Kör október hó 4-én tartotta. Domány Ármin a Kör vezetőtanára szép és lelkes szavakban fejtegette a Kör célját és nagyobb munkálkodásra serkentette az ifjuságot, mint a minőt a Kör tagjai az utóbb lefolyt években tanusítottak, annyival is inkább, mert a Kör felállítását maga az intézet ifjusága kérelmezte. Tudatta továbbá a Körrel, hogy valószínűleg ez az év lesz az összes önképzőkörök próbaéve, mert szakkörökben sokat foglalkoznak vele, vajjon szükségük van az oly intézet növendékeinek önképzőkörre, mint a milyen a kereskedelmi iskola, ahol a heti kötelező órák száma 36, a rendkívüli órák száma pedig szintén 2—3. Felolvasta még az alapszabályoknak a Kör tisztikarának választására vonatkozó szakaszait. Azután minden tisztségre két-két tagot jelölt. A nyílt szavazással meg-ejtett választás eredménye lett: elnök: Kaufmann Jenő f. o. t.; alelnök: Behek Ernő k. o. t.; főjegyző: Beck Samu f. o. t.; aljegyző: Pollák Manó k. o. t.; főkönyvtáros: Lengyel István f. o. t.; pénztáros: Dukász Manó f. o. t. Ezután a könyvtárosok megválasztása következett. E pontban az idén ismét ujtás történt, mert az alsó osztály ezentul nem választ osztályában könyvtárost. A választás eredményeként könyvtárosok lettek: Goldschmied Károly f. o. t., Nagy István f. o. t., Aczél József k. o. t. és Flesch József k. o. t.

Összesen volt kilencz gyűlés. Azonkívül a Kör november 19-én Erzsébet királynénk gyászos halálának évfordulóján március 15., ápr. 11-én és jun. 8-án rendezett szép iskolai ünnepet.

Az első ünnepet a Kör november 19-én tartotta Istenben boldogult Erzsébet királynénk gyászos halálának évfordulója alkalmából. Az ünnep a „Hymnus“ éneklésével kezdődött, mely-

nek eléneklése után dr. Villányi Henrik tanár úr mondott szép megnyitó beszédet. Azután Heine Róbert f. o. t. szavalta Várady Antal „Erzsébet“ c. költeményét, melyet a „Gyászdal“ éneklése követett. Majd Kaufmann Jenő az önképzőkör elnöke mondott ünnepi beszédet, melyben szépen emlékezett meg a nemzet mély gyászáról. Az ünnepi beszéd elhangzása után Scherz Jenő k. o. t. szavalta szépen Józan Miklósnak „Genfi áldozat“ c. költeményét. Az ünnep a „Szózat“ éneklésével végződött.

A nagy és dicső naphoz méltóan ünnepelte meg az ifjuság március 15-ének emlékét. A „Kossuth induló“ elhangzása után Dukász Aladár k. o. t. szavalta nagy lendülettel Arany János „Rendületlenül“ c. szép költeményét. Majd Domány Ármin a Kör vezetőtanára mondott ünnepi beszédet, melyben szép szavakkal emlékezett meg a szabadság napjáról, mely után Horváth József f. o. t. szavalta nagy hatással Petőfi Sándornak „A szabadsághoz“ c. költeményét. Az ünnepet a „Szózat“ éneklése zárta be.

A márciusi törvények szentesítésének évfordulóját április 11-ét is megünnepelte az ifjuság. A „Hymnus“ után Vermes Oszkár f. o. t. szavalta Petőfi Sándortól „A magyarok istenét“, mit Markovits Dávid tanár úr gondosan szerkesztett ünnepi beszéde követett. Az ünnepi beszéd elhangzása után Kaufmann Jenő f. o. t. szavalta Petőfi Sándornak „A hazáról“ c. költeményét. Az ünnep a „Szózat“ éneklésével végződött.

Szépen sikerült ünnepet rendezett a Kör június 8-án Felleges királyunk megkoronáztatásának emlékére. A „Hymnus“ eléneklése után Bún Samu igazgató úr tartalmas megnyitó beszéde következett, melyben szép szavakkal ismertette az ünnep jelentőségét s hazaszeretetre és a király iránt való rendíthetetlen hűségre buzdította az egybegyűlt ifjuságot. Azután Dukász Aladár és Scherz Jenő k. o. tanulók szavalták hatással báró Eötvös József „Vár és kunyhó“ c. költeményét, melyet a „Király hymnus“ éneklése követett. Majd Behek Ernő az Önképzőkör alelnöke mondott ünnepi beszédet, melyben szépen emlékezik meg a nagy napról, ezt követte az ösztöndíjak kiosztása. S végül az ünnep a „Szózat“ éneklésével végződött.

Rotter Andor volt Önképzőköri elnök ez évben is 20 koronát adományozott abból a célból, hogy a vezető tanár úr egy közgazdaságtani és egy irodalmi tételt tüzzön ki s mindenik témából a legjobbat 10—10 koronával jutalmazza meg. A közgazdaságtani tétel: „A vámok hatása a közgazdaságra“; az irodalmi: „A dráma fejlődése irodalmunkban Kisfaludy Károlytól napjainkig. A közgazdaságtani tételre egy munka érkezett be, mely azonban a kitűzött pályadíjat nem érdemli; a másik tételre még munka sem érkezett. A könyvtár gyarapodott vétel útján 53, ajándék útján 18, összesen 71 kötetel.

Az Önképzőkör vezetője.

XI.

**Az ifj. segítő egyesület pénztári és vagyon-
kimutatása.**

BEVÉTEL. a) Pénztári kimutatás. KIADÁS.

	K.	f.		K.	f.
Egyenleg az 1903/4-ik évről	1321	29	Tankönyvek beszerzése	72	72
Alapító tagok díjai	30	—	Könyvkötési díjak	9	24
Rend. tagok díjai (tanulók)	64	—	Kézpénzsegély sze- génysorsu tanulóknak	147	04
” ” ” (int. kívüli)	4	—	Pénztári egyenleg . . .	2011	42
Pártoló tagok díjai	18	—			
Az 1893/4. érettségizett tan. adom. 10 éves találkozójuk alkalmával	160	—			
Az 1894/5. érettségizett tanulók adománya ugyanily alkalommal	240	—			
A hangv. tiszta jöved.	347	40			
Betétí kamat	55	73			
	<u>2240</u>	<u>42</u>		<u>2240</u>	<u>42</u>

Domány A. s. k.
ellenőr.

Bún Samu s. k.
igazgató, elnök.

Buxbaum D. s. k.
pénztáros.

b) Vagyon-kimutatás.

Kézpénz	K.	2011.42
Tankönyvek számla szerinti értéke		
1903/4-iki tanév végén	K.	171.63
Ujabb beszerzések	„	81.96
	<u>K.</u>	<u>253.59</u>
le 10% leírás	„	25.36
	<u>K.</u>	<u>228.23</u>
		K. 2239.65

Domány A. s. k.
ellenőr.

Bún Samu s. k.
igazgató, elnök.

Buxbaum D. s. k.
pénztáros.

Az egyesületnek intézeten kívüli tagjai :

a) rendes tagok :

Halphen Mór
Kleinfeld Ignác

b) pártoló tagok :

Fleischner Miksa
Grünhut Henrik
Kertész Lajos
Mayer Ödön
Strém Ottó
Weisz Félix

c) alapító tagok :

Fischel Lajos
Lendvai Samu
Weisz L. és F.
Nagykanizsai izraelita hitközség
Nagykanizsai Takarékt. r. t.
Nagykanizsai Bankegyesület r. t.
Zalamegyei Gazd. Takarékt. r. t.

Az 1894-ben érettségizettek adományához hozzájárultak :

Radnai Jenő 20 K., Andor György, Báder Ödön, Fehér Henrik, Gellért Lajos, Kondor Miksa, Kardos Izsó, Mandel Henrik, Morvay Izsó, Müller Jenő, Maros Bódog, Schwartz Alfréd, Schlesinger Ign., Strém Ignác, Wirth Ernő 10—10 koronával, összesen 160 K.

Az 1895-ben érettségizettek adományához hozzájárultak :

Schwarz Pál 50 K., Rosenfeld János 30 K., Rosenberg Arnold, Scherz József, Schreiber Jenő, Hüvös Salamon 20—20 K., Deutsch János, Weisz Ernő 15—15 K., László Vilmos, Neumann Alfred, Beck Sándor, Blühweisz Henrik, Hirschel Fülöp 10—10 koronával, összesen 240 korona.

Fogadják a nemeslelkű adakozók e helyen is hálás köszönetünket.

Magánvizsgálati szabályzat.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 1903. évi 3640. sz. rendelete a felső kereskedelmi iskolai magánvizsgálatok szabályozása tárgyában.

A felső kereskedelmi iskolák főigazgatójának.

A felső kereskedelmi iskolai magánvizsgálatok eddigi rendszerének szigorubb és helyesebb irányu szabályozása céljából az 1895. évi augusztus 20-án 4401. szám a. kelt rendelettel a felső kereskedelmi iskolák számára kiadott szervezetnek a magánvizsgálatokra vonatkozó 64. és 65. §§-ait, valamint az e tárgyban kibocsátott rendeleteket ezennel hatályon kívül helyezve, a jelzett szakaszok helyébe a m. kir. kereskedelemügyi miniszter ural egyetértően a következőket rendelem el:

64. §. Magánvizsgálatra bocsáthatók a felső kereskedelmi iskola alsó osztályának tárgyaiból oly egyének, akik a polgári vagy középiskola negyedik osztályát (a latin nyelvtől eltekintve) sikerrel végezték, 17-ik életévüket betöltötték s hitelesen bizonyítják, hogy a gyakorlati életben működnek; a középső és felső osztály tárgyaiból magánvizsgálatra, illetőleg az utóbbit követő érettségi vizsgálatra azok bocsáthatók, akik az alsó, illetőleg középső osztályt akár nyilvánosan, akár magánuton elvégezték, 18, illetőleg 19 évesek s a gyakorlati életben működnek.

Az egyes osztályok vizsgálati rendszerint egyévi időközökben engedélyeztetnek. Felső kereskedelmi iskolából kimaradt tanulók kimaradásuk esztendejében még akkor sem kaphatnak magánvizsgálatra engedélyt, ha különben a fenti föltételeknek megfelelnek.

A magánvizsgálati engedélyért folyamodók szabályszerűen bélyegelt s a főigazgatóhoz címzett kérvényeiket minden év szeptember havában annál a felső kereskedelmi iskola igazgatójánál nyújtják be, a mely iskola állandó lakóhelyükön, vagy ahhoz legközelebb van. A kérvényhez születési, iskolai, erkölcsi s oly hatósági bizonyítványt kell mellékelni, mely a folyamodó

iskolai tanulmányai óta eltöltött foglalkozását is hitelesen bizonyítja.

A kereskedelmi iskola igazgatója a beérkezett kérvényeket a tanári kar véleményes jelentésével együttesen október hó első felében terjeszti fel a főigazgatóhoz.

Ugyancsak a kérvény benyújtásakor lefizetendő a beirási és az évi tandíj, mely díjak azonban a kedvezőtlen elintézés esetén a folyamodónak visszaadtnak.

A beirási és tandíjak fizetése alól senki sem menthető fel. A magánvizsgálati engedélyt nyert egyének az előadásokat nem látogathatják.

A magánvizsgálatok mindenkor a főigazgató vagy megbízottja elnöklete alatt tartatnak július havában, illetőleg a felső osztálybeli magánvizsgálatok az érettségi írásbeli vizsgálatok előtt.

Az elnök állapítja meg a vizsgálat napját is. A vizsgáló bizottság tagjai a főigazgató (vagy megbízottja), az iskola igazgatója és azon osztály tanárai, amelyből a jelölt magánvizsgálatot tesz.

A jelölttől a vizsgálat megkezdése előtt megkövetelendő személyazonosságának igazolása. A vizsgálat kiterjed az illető osztály minden rendes tantárgyára, írásbeli és szóbeli s akként tartandó meg, hogy a jelöltnek az osztály összes tanítási anyagában való jártassága kiténjék. A dolgozatok külső alakja úgy bírálendő el, mint a rendes tanulónknál.

A bizonyítványt, — amelyen feltüntetendő a vizsgálati engedély száma és kelte, s hogy magánvizsgálat alapján állítottatott ki, — nemkülönben a vizsgálat lefolyásáról felvett jegyzőkönyvet a vizsgáló bizottság elnöke, az igazgató s az illető osztályfő írják alá. Amennyiben a főigazgató nem maga elnökölt, a jegyzőkönyv hozzá felterjesztendő.

Szeptemberben tartandó pótló vizsgálatokra, kellően indokolt esetekben, a magánvizsgálóknak is, akik a tanévvégi magánvizsgálaton igazolt betegség vagy más súlyos ok miatt nem vehettek részt, a tanári kar adhat engedélyt. Ha az illető szeptemberben sem jelentkezik, vizsgálati engedélye további érvényét elveszti összes lefizetett díjaival együtt.

Vizsgálatok összevonása nem engedhető meg. Kivételes esetekben azonban és ha a jelölt előző vizsgálatát legalább is jó eredménnyel tette le, a következő osztályból főigazgatói engedéllyel már félév múlva jelentkezhetik vizsgálatra.

Különbözeti magánvizsgálat engedélyezését kérhetik azok a gyakorlati életben működő ifjak, akik a középiskola nyolczadik osztályának sikeres bevégzését igazolják, vagy érettségi vizsgálatot megfelelő sikerrel tettek.

Folyamodni olyan módzatok mellett lehet, mint a rendes magánvizsgálatért. Az első esetben az írásbeli és szóbeli különbözeti vizsgálat kiterjed a felső kereskedelmi iskola különbözeti tárgyainak mind a három évi tanítási anyagára, a mit a rendes

érettségi vizsgálat követ: a középiskolai érettségi bizonyítvány alapján pedig a jelöltnek írásbeli és szóbeli érettségi vizsgálatot kell tennie a felső kereskedelmi iskola különböző tárgyaiból. A többi tárgy osztályzatai a középiskolai bizonyítványból veendőek át.

65. §. A magánvizsgálati díj mind a három osztályra nézve 80—80 korona, melyből minden vizsgáló tanárt tantárgyankint egy rész, az igazgatót, mint ilyent még egy rész illet meg.

A vizsgálatnak a jelölt részéről komoly ok nélkül való megszakítása a vizsgálati díj elvesztését vonja maga után. A tandíj és beírási díj minden osztály-magánvizsgálat után, valamint a magánvizsgálat ismétlése esetén is fizetendő.

A különböző vizsgálatoknál tandíj nem, hanem 120 korona vizsgálati díj, illetőleg az érettségi vizsgálatért az érettségi vizsgálati szabályszerű díj fizetendő. E vizsgálati díjkból is az igazgató, amennyiben vizsgáló és a vizsgáló tanárok tantárgyankint egyenlő jutalékban részesülnek; ezentul az igazgatót még egy rész illeti meg.

Ezen új szakaszokban megállapított szabályok 1903. év szeptember havától kezdve kötelezők.

A már tárgyalás alatt levő magánvizsgálatok ügye az eddigi szabály szerint nyerhet elintézés, valamint a már engedélyezett magánvizsgálatok is az eddigi eljárásnak megfelelően tartandók meg.

Minderről Nagyságodat tudomás és a további eljárás végett azzal a felhívással értesitem, hogy a magánvizsgálatok új szabályzatának megfelelő végrehajtásáról és szigorú ellenőrzéséről gondoskodjék.

XIII.

Tanulmányútunk.

A kereskedelmi iskola annál inkább felel meg hivatásának, mennél jobban neveli tanulóit az életnek. Hathatós eszközei az iskolának e cél elérésében a tanulmányi kirándulások. Azok a kereskedelmi iskolai tanulók, akik a kereskedelmi centrumokban, ipari középpontokban csak néhány napig is időztek és beletekintettek egynéhány olyan alkotás gépezetébe, amelyet hatalmas vállalkozási szellem és technikai zsenialitás teremtett meg, más szemmel térnek vissza az iskola padjai közé. Ez a cél vezérelte a nagykanizsai felső kereskedelmi iskola tanári karát, midőn elhatározta, hogy az iskola növendékeivel megismerteti a Gutmann S. H. cég, a modern technika legújabb vívmányaival berendezett beliscei ipartelepét. Hirből ismertük már azt, de a látottak meggyőztek bennünket arról, hogy a hír csak megközelíti a valóságot, mely képzeletünket sokban felülmulata. Tanítványaink ismeretekben meggzadagodva tértek e telepről vissza, melynek beható tanulmányozására a rendelkezésünkre álló idő épen azért rövid volt.

Április 17-én reggeli 4 órakor indult a 24 tanulóból álló kis csoport Bún igazgató, Buxbaum és Markovits tanárok vezetésével a nagykanizsai vasuti állomásra. Bár még igen kora volt, jókedv uralkodott az ifjak között annak bizonyítékául, hogy a kirándulások etikai szempontból is hasznosak.

Utközben földrajzi ismereteiket is gyarapították tanulóink. Láttuk a Murát, gyönyörködtünk a Dráva hömpölygő habjaiban. Impozáns látványt nyújtottak ezek Légradnál, ahol a Mura a Drávába ömlik. A Zákány közelében lévő vasuti hid is felköltötte tanulóink figyelmét. Vig énekszó mellett gyorsan röpiült az idő tova. 7 órakor Baracson voltunk, ahol megreggeliztünk. A reggeli hatása alatt még jobb kedvvel ültünk a rendelkezésünkre álló külön kocsiba. 9 óra után Baranya-Szt.-Lőrincre érkeztünk. Rövid idei várakozás utána Baranya-

Szt.-Lőrinc — Noskovce között közlekedő vicinálisra ültünk. 10 óra 50 perckor Sztara-Zalato határállomáshoz értünk. Nemsokára a Dráva hidján haladtunk keresztül, mely a Magyarország és Horvátország közötti határ. Sajátságos érzést ébresztett bennünk e hid látása és önkéntelen hangzottak fel ifjaink ajkain a szent Szózat zsolozsmái: „Hazádnak rendületlenül légy hive oh magyar!” Nemsokára hallottuk a kalauz szavát: „Noskovce.” Örömmel szállottak ki ifjaink e név hallatára a vasuti kocsiból, mert tudták, hogy itt kezdődik már a Gutmannok birodalma. A cég birtokát képező vicinálisnak ugyanis ez a határállomása. Örömmünket fokozta iskolánk 4 volt növendékének, akik most a cég hivatalnokai, megjelenése is, akikben egyik-másik jó ismerősét üdvözölte.

A cég vendégszeretete már itt nyilatkozott meg. A Szlavoniai Drávavidéki vasut igazgatósága két kocsit bocsátott rendelkezésünkre. 80 km.-nyi utat tettünk meg, míg a középpontba, Beliscére értünk. Utközben tanulóink csodálták a Majláth grófok hatalmas birtokait, gyönyörködtek azokban a szép erdőkben, melyek a pálya 2 oldalán, óriási területen elterülnek, melyek értéke a vasut megépítése által többszörösen emelkedett. Láttuk a világ legnagyobb tölgyesét, az 1500 k. hold területű Karaset, amelyben lévő tölgyesek vágatási jogát 6 millió koronáért vette meg a környék uraitól, a Majláth gróftól a Gutmann S. H. cég. Rövid idő múlva előtűnnek a büszkén emelkedő és a vasárnap miatt most pihenő kémények, melyek jelzik, hogy célunkhoz közel vagyunk. Néhány perc és Beliscén vagyunk. Az óra 2-öt mutat. A hivatalnoki kar, élén a fáradhatatlan igazgatójával, Rosenfeld Emil ural szívesen üdvözöl bennünket. Kölcsönös bemutatkozás után lakásainkra vezetnek. Az ut már tanulságos volt. Egy rendezett kis városkát láttunk szemeink előtt. A csinos munkáslakok, a rendezett utcák, a telepnek feltűnő tisztasága. minden arra vallott, hogy e telep urai tisztában vannak mindazokkal a szociális kötelességekkel, melyekkel a munkaadó munkásainak tartozik. A kép teljes volt, midőn az ugynevezett főtérre jutottunk, ahol nagyvárosi hölgyek csoportja fogadott bennünket. Egy pillanatra elfeledtük, hogy a világtól távol eső ipartelepen vagyunk.

Rövid idő múlva ebédhez ültünk. Ebéd után ifjaink az út fáradalmainak kipihenése végett lakásaikba vonultak vissza, hogy felfrissült erővel gyönyörködhessenek az 5 órára tervbe vett kiránduláson a Dráva és környékének természeti szépségeiben. Sajnálattunkra e kirándulást elmosta az eső. Szobában kellett tartózkodnunk. A beliscei kaszinó dísztermében (díszére válhatnék ez bármely kisebb városnak) gyűltünk össze, ahol vezetésem alatt önképzőköri ülést rögtönöztünk, ami kellemesen szórakoztatta ifjainkat. Közben elállott az eső. Hogy a vacsoráig rendelkezésünkre álló időt felhasználjuk, megnéztük a hatalmas faraktárt. Csodálatos rendben van itt elhelyezve minden. 300—400 éves

tölgytörzsek, parkett készítésre alkalmas farészek, már csak tanningyártásra alkalmas fatörmelékek milliókat érő mennyiségben felhalmozva. Ezekről a dimenziókról tanulóinknak fogalmuk nem volt.

E tanulságos séta után vacsorához ültünk. Rövid ideig tartó együttlét után nyugalomra tértünk, hogy erőt gyűjtsünk a következő napra. „Ha másodszor tutolnak, mindenkinek talpon kell lennie,“ mondotta az igazgató úr. „Másodszor pedig már $\frac{3}{4}$ -kor tutolnak.“

Másnap reggel $\frac{1}{7}$ -kor indultunk el találkozó helyünkről. Első utunk a tannin gyár felé vezetett. 1888-ban létesítették a telep e részét, mely a termék szállítására szükséges hordók készítésével foglalkozó hordógyárral kapcsolatos. A tölgyfahulladékok dolgozzák fel itt. Megnéztük a fahulladékok aprítására szolgáló gépeket, láttuk a hulladékoknak a diffúzió elvén alapuló extrahálását, az extractnak vacuumokban való besűrítését, a vérrel való derítést. Igazolva látták tanulóink azt az iparban lépten-nyomon érvényesülő elvet, hogy a termékek kellő kihasználása a gyár versenyképességének egyik fontos faktora. Az extrahálás után visszamaradt részeket ugyanis részint tüzelő-, részint trágyaanyag gyanánt használják. Különösen megragadták figyelmünket a telep e részének is hatalmas méretei. Az extrahálásra 3 batteria à 9 kád szolgál. 45000 hordó tannint állítanak itt évenként elő, melyet főleg Angliába, Németországba, Amerikába szállítanak.

Ezután a telep labororiumát tekintettük meg, ahol a gyár egyik vegyése a telep összes kémiai termékeit, néhány érdekes és tanulságos készüléket és kísérletet mutatott be tanulóinknak, mire $\frac{8}{10}$ órakor reggelihez ültünk.

Reggeli után a telep legrégibb részét, a hatalmas méretű fűrésztekintettük meg. A fűtőházban a gépóriásokban gyönyörködöttünk, melyek 900 lőerőt produkálnak. Ez erőmennyiség hajtja a fűrész munkagépeit. A fűrészek különböző fajait láttuk itt. A hatalmas gatterek néhány másodperc alatt hatalmas törzseket vágtak széjjel. A munkafelosztás teljes mértékben érvényesül itt. A gyermekkoruk óta bizonyos árucikk előállításával foglalkozó munkások csodálatos ügyességgel dolgoznak. E lázas tevékenység eredménye az a nagymennyiségű talpfa, parkett és donga stb., melyet Francia- és Németországba szállítanak.

Innen a különböző műhelyekbe mentünk, ahol a telep részére szükséges szerszámokat, sőt vasuti kocsirészeket készítenek és a szükséges javításokat végzik. Sok tanulságos eljárást láttunk itt is. Nagyméretűek ezek is. Ezt igazolja a cég 800,000 kor. értékű áruraktára, amelyben felhalmozott különböző nyersanyagokat a műhelyek dolgozzák fel.

Ezután külön vasuti kocsikon a Drávához vittek bennünket, ahol már indulásra készen állottak a cs. és kir. Dunagőzhajózási társaság hajói, melyek a telep némely termékeit a Dráván a Dunáig, onnan pedig Németországba szállítják. Tanulságos volt a

kirándulás, valamint a szivattyu-telep megtekintése is. Egy hatalmas szivattyu, mely óránként 400 m³ vizet szolgáltat, látja el a telepet vízzel, mely naponként annyit fogyaszt, mint Zágráb városa.

Innen körülbelül fél óráig vitt bennünket a gőzös a telep sinein, míg a fadesztillálóhoz értünk. Ugyanis e telep gazdáí, urai egy 280 km. hosszú vasúthálózatnak. Ebből 80 km. közforgalmi vonal, mely nemcsak a telep gazdaságos kihasználását tette lehetővé, hanem valóságos áldása a környéknek is, mely azelőtt a viláfgyalom útjaitól teljesen el volt zárva. A hálózat többi része ipari célokat szolgál, mert nincs a telepnek egyetlen pontja, mely Beliscével összeköttetésben nem volna.

A látnivalók legérdekesebb része most következett, mert a fa desztillálása a kémiai ipar legfontosabb ága. 1900-ban, mikor a cég az orahovici és vocini nagy bükkösöket vette meg, kezdtek e telep urai a fa desztillálásával kísérletezni. 5 retortát állítottak fel az előbb említett erdők hatalmas bükköseinek kihasználása céljából. Ma a retorták száma 50, már a közel jövőben 75 lesz. A szakszerű vezetés, munka és szorgalom eredménye ez. A frakcionált desztilláció minden egyes fázisával ismerkedtek meg itt tanulóink, amit részben Wechsberg vegyész ur igazán lekötelező szivességének köszönhetünk, aki a maga részéről mindent megtett, hogy tanulóink mindent megértsenek és lássanak. Látták a retorták megtöltését, agyaggal történő légmentes elzárását, a retortában maradó faszén kiürítését. Megismerkedtek a legértékesebb, gázalakban távozó termékek hűtésére szolgáló készülékekkel, a hűtés alkalmával keletkező nyers ecetsav feldolgozására, ecetsavas mész előállítására szolgáló eszközökkel. Látták, hogyan nyerik a nyers ecetsavból a festékiparban oly fontos termékeket, a metylalkoholt, ebből az antiszeptikus célokra ma nagy mennyiségben használt formaldehydet, az ecetsavas mészből a füstnélküli puskapor nyersanyagát az acetont, ecetsavas nátront, tiszta ecetsavat.

Sajnos, hogy az idő rövidege miatt a kátrány desztillálót nem tekinthettük meg. A telepnek e része is, mint azt már a retorták számából is következtetni, nagy méretű. Ennek igazolására felemlítem még, hogy naponként 1 vagon faszenet, 6000 kgr. ecetsavas meszet és 1200 kgr. acetont termelnek. A többi termékekből a produkció kisebb.

Ebéd előtt még a viztoronyból gyönyörködtünk a Dráva és partvidékének természeti szépségeiben, majd 1 órakor ebédhez ültünk. Ebéd után a rendelkezésünkre álló kocsikon a világ legnagyobb tölgyesébe, a Karasba rándultunk ki. Rosenfeld igazgató úr előzékenységéből gyönyörű látványban volt részünk. Egy hatalmas, 300 éves tölgyet vágtak ki, mely földrengéshez hasonló morajjal zuhant le. Láttuk, mily praktikus módon történik a hatalmas törzsek szállítása és a kocsikba való elhelyezése, ami szintén egy kis élet volt tanulóink szemeiben.

Az erdőből a főtelephez hasonló csínnal berendezett erdőtelepre mentünk, ahol az erdőben foglalkozó tisztviselők laknak. Idillikus lakok ezek az erdő közepén. Az itt élvezett uzsonna után a legjobb hangulatban indultunk visszafelé. Fél nyolckor értünk Beliscére. Az előrehaladott idő miatt a kereskedelmi irodát már nem tekinthettük meg, pedig itt sokat tanulhattak volna növendékeink.

Vacsora után szívesen bucsuztunk a telep igazgatójától és szeretetreméltó nejétől, valamint a hivatalnoki kartól, kiknek sokat köszönhetünk, hogy ott tartózkodásunk oly tanulságos és kellemes volt. Nem mulaszthatjuk el, hogy Rosenfeld Emil igazgató urnak velünk szemben tanúsított előzékenységeért e helyen is köszönetet ne mondjunk. Őszinte és hálás köszönet illeti azonban első sorban a telep tulajdonosait. Az ő érdemük, hogy szegényebb tanulók is résztvehettek e tanulságos kiránduláson, mert a telepen az intézet tanárai és tanulói is a Gutmann S. H. cég vendégei voltak. Ennek köszönhető, hogy az 1—1 tanulóra eső költség maximuma csak 11.55 koronát tett.

Másnap reggel 4 órakor indultunk el Beliscéről. Noskovcéra érve, tudtuk meg, hogy a Dráva áradása miatt más irányban kell utaznunk, Szlatina érintésével fél kettőkör érkeztünk Kanizsára. A vasuti kocsikban volt időnk elmélkedni a látottakról. Gondolkozhattunk arról az áldásos munkáról, melyet a beliscei telep urai annak felvirágoztatása körül végeztek a hazai ipar és a maguk javára. Elmélkedésünkben a kanizsai állomásra érkező vonat fűtve zavart meg. A hangkeverékből tisztán hallatszott a jóslat: „Lesz idő, midőn hazánk derék főurai hasonlóképen fognak gondolkozni az ipari foglalkozásról és akkor Magyarország jóléte emelkedni fog.“ Vajha mennél előbb virradna az az idő reánk!

Buxbaum Dezső.

XIV.

Érdemsorozat.

Alsó osztály.

Osztályfő: MARKOVITS DÁVID.

A tanulók nevei	Hittan	Magyar ny.	Német ny.	Francia ny.	Földrajz	Történelem	Mennyiségt.	Természett.	Ker. számt.	Irodalmunk.	Ker. levelez.	Ker. ismer.	Szépíráás	Gyorsírás	Írásb. dolg.	Magaviselet
Ármuth Dezső	1	1	3	3	3	1	2	3	2	1	1	2	1	1	1	2
Berger István	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2	2	2	2	2
Bichler Sándor	1	3	2	3	3	2	3	3	3	2	1	2	2		2	1
Böhm Endre	1	3	3	3	2	2	3	3	3	3	3	2	3		2	1
5 Erényi György	1	3	2	1	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2	3	1
Fleischacker Imre	1	2	2	2	2	2	3	2	2	3	2	1	2	2	2	1
Graff József	2	3	4	3	3	3	3	4	3	2	3	3	3		2	1
Háfner Izidor	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	2		3	1
10 Herrnfeld Albert	1	3	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	1	1
Kaufmann Béla	1	1	1	2	1	2	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
Kelemen Ernő	1	3	3	3	3	3	1	2	3	3	2	3	2	3	2	1
Koschuth Samu	1	1	1	1	1	1	2	2	3	2	1	1	2	2	3	1
Milhofer Hugó	1	3	2	3	2	2	2	3	3	3	3	1	2	2	2	1
15 Nyitrai Imre	1	3	3	2	2	1	3	2	3	3	2	1	2		1	1
Oszterreicher József	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2		1	1
Pencz Gyula	1	2	2	2	1	2	2	2	3	1	2	2	2		2	2
Pollák Leó	1	2	2	2	3	1	2	2	2	2	2	2	2		2	1
Propper Ernő	2	3	2	3	3	2	2	2	3	2	2	3	2		1	1
20 Rosenberg Jakab	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
Scheiber László	2	3	3	1	3	3	2	2	2	2	3	3	2	3	3	1
Schiller József	2	4	3	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3		2	1
Semrán József	2	3	3	3	3	3	3	2	3	2	3	2	3		2	2
Silberstein József	2	3	4	3	3	2	3	3	2	3	3	3	3		4	1
25 Szücs Ferencz ism.	1	2	3	3	2	2	2	2	3	3	3	3	3		2	1
Villányi István	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3		4	2
Viola Lajos	2	4	3	3	4	3	3	3	4	3	4	3	3	3	3	2

Vizsgálatlan maradt: Heisler József.

Középső osztály.

Osztályfő : Dr. VILLÁNYI HENRIK.

A tanulók neve	Hittan	Magyar ny.	Német ny.	Francia ny.	Földrajz	Történet	Pol. számt.	Ker. számt.	Irod. munk.	Könyvvitelt.	Ker. level.	Közp. ismer.	Jogi ismer.	Vegy. áruis.	Gyorsírás	Írásb. dolg.	Magaviselet
Acél József	2	3	3	3	2	2	3	3	2	3	3	2	3	3	3	2	1
Bajzáth Ignác	2	3	3	4	3	1	3	3	3	3	4	3	2	2		2	1
Behek Ernő	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1	1	1	2	1	1
Czech Albert	2	3	1	3	3	3	3	3	2	2	1	2	2	3	2	1	1
5 Deutsch József	2	3	3	3	2	2	3	3	2	2	2	2	3	3	3	1	1
Dukász Aladár	2	3	3	3	2	2	3	3	3	2	2	2	2	2		1	1
Erdőss Sándor ism.	2	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3		2	1
Fiesch József	1	2	2	2	1	2	1	2	2	1	3	1	2	2	2	1	1
Goldstein Leó	3	3	3	3	3	3	3	3	4	3	3	3	3	3	3	3	2
10 Grünfeld Jenő	2	4	4	3	2	3	3	3	3	4	4	3	2	3		3	1
Kaiser József	3	4	4	4	3	3	4	3	3	3	4	3	3	4		2	3
Liditt Ede	1	3	3	3	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1	1	1
Mechner Zsigmond	1	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	1	1	2
Morgenstern Dezső	3	3	2	3	3	4	3	3	3	3	2	3	3	3	3	1	1
15 Neumann Frigyes	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Pavelkovits Béla ism.	2	2	3	3	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2		2	2
Pollák Manó	1	1	2	2	2	1	2	2	2	1	1	2	1	2		2	1
Pollák Sándor	2	3	3	3	3	3	2	3	3	2	3	3	2	3		4	2
Politzer Jenő	1	3	3	3	3	2	3	3	2	3	3	3	3	3	3	2	1
20 Révész Pál	3	4	4	4	3	3	4	4	3	3	4	3	3	3		1	2
Szamek Sándor	1	2	1	2	3	2	3	3	3	3	1	3	3	3		1	1
Scherz Jenő	3	4	3	4	4	3	4	2	3	3	3	3	3	3		1	2
Sternberger Albert	1	3	3	2	2	1	3	3	3	3	3	3	2	3		3	1
Szabados Andor	2	3	3	3	4	2	3	3	2	3	3	3	3	4		2	1
25 Totola József	1	3	4	3	2	2	3	3	3	3	3	2	2	2		3	1

Kimaradt : Krausz Gyula.

Felső osztály.

Osztályfő : DOMÁNY ÁRMIN.

Asztalos József	Hrabovszky Ede
Áts Jenő	Kaufmann Jenő
Aschner Arnold	Kluger Aladár
Beck Samu	20 Kollarits Lajos
5 Berger Ferencz	Lengyel István
Deutsch Jenő	Máy Mátyás
Dénes Albert	Meiszner Oszkár
Dukász Manó	Nagy Imre
Friedländer Ödön	25 Nagy István
10 Gerstner Antal	Schnitzler Andor
Goldschmidt Károly	Stern Miksa
Gréczy Péter	Strém Károly
Havas Leo	Vajda Ernő
Heine Róbert	30 Vermes Oszkár
15 Hirschfeld Miksa	Weltner Simon
Horváth József	

Kimaradt : Tállossy József.

Az érdemjegyek magyarázata.

Érdem-jegy	Erkölcsei viseletből	Előmenetelből
1	jó	jeles
2	szabályszerű	jó
3	kev. szabályszerű	elégséges
4	rossz	elégtelen

XV.

Az 1903—4-iki tanévben végzett növendékek
alkalmazási helye.

A tanuló neve	A cég neve és telepe	
Báron Ernő	Déli Vasut	Nagykanizsa
Becht László	Segédjegyző	Köttse
Benkő Oszkár	Gazalet & Fils	Bordeaux
Deutsch Antal	Frankl A. Hermann Fiai	Bécs
5 Dobó Dezső	Heltai József	Nagykanizsa
Dukász Lajos	Zerkowitz Zs. és Társa	”
Filipich Kornél	Csáktornya vidéki tkrpt. r. t.	Csáktornya
Füredi Rezső	Assesuracioni Generali	Nagykanizsa
Gerő Andor	Nagykanizsai Bankegyes.	”
10 Gross Ferencz	Schwarz és Tauber	”
Gross Mór	özv. Gross Mórné	”
Komlósi Sándor	Magy. Gázizzófénygyár r. t.	Budapest
Kondor Géza	Wiener Bankverein	”
Krausz Ödön	„Unio“ malom r. t.	Eszék
15 Maschankzer Ign.	Ismeretlen	”
Pataki Árpád	M. kir. adóhivatal	Nagykanizsa
Rosenberger Lajos	Ecker és Tsa posztógyár	Budapest
Steiner Kálmán	Klein Simon gabonaker.	”
Waltersdorfer Ign.	Mayer Testvérek	Csáktornya
20 Weisz Nándor	Pesti M. keresked. Bank	Budapest

Jelentés az 1904—5. tanév végén megtartott érettségi vizsgálatokról.

A május 16., 17. és 18. napjain megtartott osztályvizsga alapján a felső osztály 31 tanulója közül 3 a folyó évi szeptember hóban teendő javító vizsgálatra utasított. A május 21—28. napjain megtartott írásbeli érettségi vizsgálatokon megjelent tehát 28 tanuló, valamint 3, kik az 1903—4. tanévben egy évre visszavettek, illetőleg visszalépett, összesen 31 tanuló.

A tanári kar által felterjesztett tételek közül a kir. főigazgató úr a következőket jelölte ki:

1. Magyar nyelv.

A közigazdaság fontossága az államok életében.

Eredmény: 2 jeles, 5 jó, 24 elégséges.

2. Német nyelv.

Die Reklame und ihre Mittel.

Eredmény: 1 jeles, 7 jó, 22 elégséges, 3 elégtelen.

3. Kereskedelmi számtan.

1. Budapest elad 1905. május 10-én Páris számlájára 50 drb. Osztrák-Magyar Államvasuti részvényt à 658.75.

Egyidejűleg küldvényez Hamburgnak:

M 5212.45 lejár máj. 29.)
 „ 8765.80 „ jun. 6.) à 117.45; 4.2%

Jutalék $\frac{1}{8}\%$

4. Kanizsa szept. 2. a bizományos feltételeit elfogadja egyuttal R. I. $\frac{1}{100}$ szárn: 50 zsák nagyszemű fehér babot, Btto kg. 5100, Ta kg 50, Nettó kg. 5050 limitó nélkül consignál.
5. Budapest szept. 7. a bizományi áruk átvételét elismeri. Tudatja, hogy már 7 zsákot à K 11.60 pr 50 kg. el is adott.
6. Budapest szept. 12. Kanizsától egy kocsirakomány kisszemű gömbölyű babot kér, mivel e fajtát nagyon keresik. Az első küldeményről a végelszámolást a hó végén küldi. A 2. és 3. levél német.

Eredmény: 1 jeles, 8 jó, 22 elégséges.

6. Francia nyelv.

1. Október 15. Léon Rey Bordeauxban postacsomagban bormintákat küld az új termésből Jálics Kálmánnak Pozsonyban.
2. Október 20-án Jálics Kálmán új bormintákat kér, mivel a küldött minták nem felelnek meg. Különösen a borok színét kifogásolja.
3. Október 25-én Léon Rey Bordeauxban értesíti a Jálics Kálmán céget, hogy új bormintákat küld, megfelelő vörös borból. Kedvezményes árban adja, 50 f.-ért hl-kint, ha legalább 30 hl. rendel.
4. Október 30-án Jálics Kálmán Leon Rey-nél Bordeauxban a 208. sz. mintából rendel 60 hl. vörös bort à Fr. 50.— Az árut átvétel után chekkel a Comptoire d'Escompte-ra Bordeauxban fizeti.

Eredmény: 2 jeles, 9 jó, 16 elégséges, 2 elégtelen.

7. Politikai számtan.

1. Egy földbirtokos felvesz 30000 korona kölcsönt $4\frac{1}{2}\%$ évi utólagos annuitással, melyből 4% jut kamatra, $\frac{1}{2}\%$ tőketörlesztésre.

a) Hány időszak alatt törlesztjük a kölcsönt.

b) Elkészítendő a törlesztő terv első három, utolsó négy, 28. és 29-ik sora.

c) Hány időszak alatt törleszteniök a kölcsönt $4\frac{1}{2}\%$ előleges annuitás esetén?

2. Valaki takarékbba tesz 900 koronát és azt akarja, hogy 10 év múlva 8500.— korona álljon rendelkezésére. Mennyit kell minden félév elején hozzátenni, 2% félévi utólagos kamatos kamattal számítva. (Táblázattal és logaritmussal.)

Eredmény: 4 jeles, 9 jó, 16 elégséges, 2 elégtelen.

A május 16., 17. és 18-án megtartott osztályvizsga alapján az intézet 31 növendéke közül érettségi írásbeli vizsgálatra bocsáttatott 28, kikhez hozzájárult 3 az 1903—4-iki tanévről, valamint 2, kik 1—2 tárgyból javító vizsgát tettek.

Az írásbeli vizsgálatok eredménye alapján mind a 33 tanuló írásbeli vizsgálatra bocsáttatott.

A szóbeli vizsgálatokat június 14., 15. és 16. napjain dr. Künos Ignác, egyetemi m. tanár, kel. ker. akadémiai igazgató, vallás- és közoktatásügyi miniszteri biztos ur és dr. Hazay Gyula keresk. min. s. titkár, kereskedelemügyi min. biztos ur elnöklete alatt tartottuk meg.

A szó- és írásbeli vizsgálatok végeredménye ez:

Jelesen felelt meg: **Friedländer Ödön.**

Jól feleltek meg: **Beck Samu, Dénes Albert, Dukász Manó, Goldschmidt Károly, Kaufmann Jenő.**

Megfeleltek: *Asztalos József, Aschner Arnold, Berger Ferencz, Deutsch Jenő, Gerstner Antal, Heine Róbert, Hirschfeld Miksa, Horvát József, Hrabovszky Ede, Klüger Aladár, Kollarits Lajos, Lengyel István, Nagy István, Schnitzler Andor, Stern Miksa, Strém Károly, Sebestyén Sándor, Szurovy István, Vajda Ernő, Vermes Oszkár, Zábó János, Füredi Rezső, Haba Miklós* (utóbbi kettő javító vizsgán). 4 tanuló szeptember hóban 1—2 tárgyból teendő javító vizsgára utasított.

A felső keresked. iskolai érettségi bizonyítvánnyal járó jogok és minősítés.

Az intézet három évfolyamának végeztével a tanulók érettségi vizsgálatot tesznek, melynek eredményes letétele a következő életpályákra nyújt képesítést, jogokat és előnyöket :

1. A szorosan vett kereskedelmi pályára.

2. Az áll. közigazgatás azon ágainál, melyekre az érettségi bizonyítvánnyal bíró ifjakat a tisztviselők minősítéséről szóló 1883. I. t.-cz. minősítetteknek és illetékeseknek nyilvánít, u. m. :

a) a *postaszaknál*, mint postafőtiszt és gyakornoki tisztviselők ;

b) a *pénztári szaknál*, mint központi és állampénztári és adóhivatali tisztviselők, törvényhatósági pénztárosok, ellenőrök, könyvvezetők, gyámi pénztárosok ;

c) a *kezelési szaknál*, mint dohányárudai, raktári hivatalnokok, telekkönyvvezetők ;

d) a *zálogházaknál*, mint zálogházi igazgatók, ellenőrök, könyvvezetők, pénztárosok, ellenőrző számtisztek.

e) Az államszámviteltani vizsgálat letétele esetén alkalmazást nyerhet a számvevőségi szaknál, mint főszámvevőségi és ellenőrzési hivatalnok s minden állami hivatalnál, u. m. : miniszteriumoknál, megyéknél és törvényhatósági joggal felruházott városoknál, pénzügyigazgatóságoknál, adófelügyelőségeknél, illetékkiszabási s adóhivataloknál, dohányjövedéknél, adófelügyelőségénél, állami jószágigazgatóságnál stb.

3. Ezeken kívül az intézet növendékei, ha tanulmányaikat folytatni akarják, beléphetnek :

1. a budapesti keleti kereskedelmi akadémiába,
2. a m. kir. közlekedésügyi tanfolyamokba (vasut, hajózás, posta, táviró),
3. gazdasági akadémiába,
4. a kereskedelmi iskolai tanárképző-intézetbe.

Ezen jogok és előnyök mellett az 1889. évi VI. t.-cz. 25. §-a értelmében az egyéves önkéntességi jogot is élvezik.

XVII.

Statisztikai kimutatások.

A kimutatás tárgya	C s o p o r t	Alsó	Köz.	Felső	Összesen
		o s z t á l y			
Iskola- látogatás	Beiratott összesen . . .	27	26	32	85
	Évközben kimaradt . . .	—	1	1	2
	Létszám a tanév végén . . .	27	25	31	83
Születési éve	1882	—	—	1	1
	1883	—	—	1	1
	1884	—	—	1	1
	1885	2	—	3	5
	1886	—	3	6	9
	1887	4	9	14	27
	1888	4	8	6	18
	1889	7	6	—	13
	1890	9	—	—	9
	1891	1	—	—	1
Vallás	Izraelita	22	21	18	61
	Római katolikus . . .	5	5	14	24
Anyanyelv	Magyar	24	23	32	79
	Német	1	1	—	2
	Horvát	2	2	—	4
A felvétel alapja	Ismétlő	1	2	—	3
	Polgári isk. 4. oszt. biz.	19	—	—	19
	Gymnasium 4. „ „	6	—	—	6
	Reáliskola 4. „ „	1	—	—	1
	Felső ker. isk. alsó o. „	—	24	—	24
„ „ „ középs o.	—	—	32	32	

A kimutatás tárgya	Csoport	Alsó	Köz.	Felső	Összesen
		osztály			
Nyelvismeret	Csak magyar	18	18	25	61
	Magyar-horvát	—	3	—	3
	Magyar-német	6	2	4	12
	Magyar-német-horvát	3	3	3	9
A szülő vagy gyám lakóhelye	Nagykanizsa város	7	15	22	44
	Zalamegye	5	4	2	11
	Somogy megye	7	1	2	10
	Vas megye	—	1	2	3
	Sopron megye	1	—	—	1
	Veszprém megye	1	—	—	1
	Tolna megye	—	1	—	1
	Nyitra megye	—	—	1	1
	Pest-Pilis-Solt megye	2	—	—	2
	Bihar megye	—	—	1	1
	Modrus-Fiume megye	—	—	1	1
	Zemplén megye	1	—	—	1
	Kolozs megye	—	1	—	1
	Pozsega megye	—	1	1	2
	Belovár-Kőrös megye	—	1	—	1
	Varasd megye	2	—	—	2
Alsó-Ausztria	1	—	—	1	
Morvaország	—	1	—	1	
A szülő vagy gyám foglalkozása	Értelmiségi	3	2	4	9
	Önálló kereskedő	11	13	8	32
	Alkalmazott kereskedő	1	3	—	4
	Önálló iparos	5	2	6	13
	Alkalmazott iparos	2	1	2	5
	Östermelő	2	—	1	3
	Magánzó	2	2	5	9
Egyéb foglalkozásu	1	3	6	10	
Tandij fizetés	Egész fizető	7	8	6	21
	³ / ₄ tandijas	1	2	2	5
	Féltandijas	5	7	8	20
	Negyedtandijas	9	2	8	19
	Egész tandijmentes	5	7	8	20

A tanulmányi eredmény áttekintése.

Folyó szám	T a n t á r g y	Alsó oszt.				Középső o.				Felső oszt.			
		Az osztályozott tanulók száma											
		27				25				31			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
1	Hittan	14	12	—	—	10	10	5	—	15	16	—	—
2	Magyar nyelv és irodalom	3	5	16	2	3	3	15	4	2	6	22	1
3	Német nyelv	2	8	14	2	4	3	14	4	1	4	25	1
4	Francia nyelv	3	6	16	1	2	4	15	4	1	8	21	1
5	Földrajz	3	7	15	1	3	10	10	2	2	7	22	—
6	Történelem	4	11	11	—	5	10	10	—	3	8	20	—
7	Mennyiségt. és pol. számt.	2	10	14	—	2	4	15	4	2	3	25	1
8	Természettan	1	12	12	1	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Ker. számtan	1	6	18	1	2	3	19	1	2	4	24	1
10	Irodai munkálatok	3	11	12	—	2	8	14	1	3	15	13	—
11	Könyvviteltan	—	—	—	—	3	6	14	1	4	6	21	—
12	Keresked. levelezés	4	7	14	1	5	4	12	4	1	6	24	—
13	Ker. ismeretek	5	11	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Közgazdasági ismeretek	—	—	—	—	3	5	17	—	1	13	17	—
15	Jogi ismeretek	—	—	—	—	3	9	13	—	2	16	13	—
16	Vegyten, áruismeret	—	—	—	—	2	6	15	2	2	9	20	—
17	Szépíráás	3	12	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Gyorsírás	1	7	4	—	2	3	5	—	3	4	2	—

Értesítés a jövő tanévre.

A tanulók felvétele szeptember 1., 3. és 4. napjain d. e. 9—12, d. u. 3—5 óráig; a javító- és pótló vizsgálatok auguszt. 31-én d. e. 8—12 óráig tartatnak meg.

Az alsó osztályba azon tanulók vétetnek fel, kik a gymnasium, reál- vagy polgári iskola alsó 4 osztályát legalább elégséges sikerrel végezték és azt bizonyítvánnyal igazolják. A középső és felső osztályba csak olyan tanulók vétetnek fel, kik az alsó, illetve középső osztályt ugyanezen vagy vele egyenlő fokú szakiskolán legalább elégséges sikerrel végezték.

Ujjonnan belépő tanulók születési bizonyítványt tartoznak felmutatni.

Javító vizsgálatra bocsáttatnak azon legfeljebb 2 tantárgyból bukott tanulók, kiket erre a tanári kar ítélete feljogosít, mely körülmény az iskolai bizonyítványban jelezve van. A javító vizsgálat iránti folyamodványok legkésőbb augusztus 20-áig az igazgatóságnál benyújtandók.

Évi tandíj az alsó és középső osztályban 160 korona, a felső osztályban 200 korona.

A tandíj 2 részletben fizetendő és pedig az 1-ső részlet a beiratáskor, a 2-ik részlet február hó elején. Méltánylást érdemlő esetekben a tandíj negyedévi részletekben is, de mindenkor előre, még pedig az 1-ső negyed a beiratáskor, a 2-ik negyed november 15-én, a 3-ik negyed február 1-én, a 4-ik negyed ápril 15-én fizetendő.

Beiratási díj 11 korona.

Egyéb díjak: a) a hitközségi pénztárba: nyugdíjalapra 6 kor., az izr. tanulók hitoktatási díj fejében 4 kor.; b) beiratkozásnál: az önképző kör könyvtára részére 2 kor.. a róm. kath. tanulók hitoktatási díj fejében 6 kor.

Mindenki, ki tandijmentességet kíván nyerni, eziránt írásban tartozik folyamodni. Folyamodók tartoznak kellően felszerelt kérvényeiket augusztus 15-éig a hitközségi előljáráshoz benyújtani. A folyamodványhoz melléklendők: a szülők szegénységi, valamint a tanuló utolsó évi iskolai bizonyítványa.

A szülőknek, vagy azok helyetteseinek kötelessége az iskolán kívül a tanulók erkölcsi magaviselete fölött őrködni. Az igazgatónak jogában áll megkövetelni, hogy olyan szállásadóktól, kiknél a felügyeletet elégtelennek tartja, az ifjak megbízhatóbb helyre vitessenek.

A tanulók óvakodjanak elrongyolott, piszkos és régibb kiadásu iskolai könyvek beszerzésétől. Minden tankönyvből a legújabb kiadás használandó.

Nagykanizsa, 1905. június hó 29.

BÚN SAMU,
igazgató.

Tartalomjegyzék.

	Oldal
I. Iskolaszék	2
II. Jelentés a lefolyt tanévről	3
III. Az iskola jötevei	6
IV. Tanári kar	7
V. Tanári könyvtár	8
VI. Tanterv	10
VII. Az 1905/6-iki tanévben használandó tankönyvek	25
VIII. Szervezeti szabályzat	27
IX. Fegyelmi szabályok	29
X. Önképzőköri jelentés	34
XI. Ifj. segítő egyesület	36
XII. Magánvizsgálati szabályzat	38
XIII. Tanulmányútunk	41
XIV. Érdemsorozat	46
XV. Az 19. 3/4-ik tanévben végzett növendékek a'kalma- zási helye	49
XVI. Jelentés az érettségi vizsgálatokról	50
XVII. A felső keresked. iskolai érettségi bizonyítvánnyal járó jogok és képesítés	55
XVIII. Statisztikai táblázatok	57
XIX. Értesítés a jövő tanévre	60

